

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta tropického zemědělství

**Fakulta tropického
zemědělství**

Welfare koňovitých v regionu jihovýchodní Asie

Bakalářská práce

Praha 2024

Vypracovala:

Natálie Červená

Vedoucí práce:

Mgr. Martina Komárková, Ph.D.

Prohlášení

Čestně prohlašuji, že jsem tuto práci na téma Welfare koňovitých v regionu jihovýchodní Asie vypracovala samostatně, veškerý text je v práci původní a originální a všechny použité literární prameny jsem podle pravidel Citační normy FTZ řádně uvedla v referencích.

V..... dne

.....
Natálie Červená

Poděkování

Především bych chtěla poděkovat mé rodině, spolužákům a učitelům z Česka i z Thajska, kteří mi pomáhali při mém výzkumu, jak fyzicky, tak psychicky. Zároveň bych chtěla také poděkovat Fakultě tropického zemědělství za to, že mi výzkum v zahraničí umožnila díky velkorysému peněžnímu grantu. Dále patří díky i Prince of Songkhla University v Thajsku, která můj výzkum zastřešila a ulehčila mou práci s hledáním stájí pro výzkum. Chtěla bych také poděkovat vstřícným a otevřeným majitelům stájí, kteří byli ochotni se mnou spolupracovat. V neposlední řadě patří velký dík paní Mgr. Martině Komárkové Ph.D., která se mnou bakalářskou práci konzultovala.

Abstrakt

Historicky i v současnosti měli a mají koně významnou roli pro obyvatele regionu jihovýchodní Asie, a to z hlediska pracovního i turistického využití. Avšak prameny, které popisují osídlování regionu koňmi, vývoj populace a její stav jsou velice nedostatečné. Cílem této práce je tedy literární review zaměřená na historii koňovitých v JV Asii a zhodnocení jejich životních podmínek např. welfare, zdravotní stav a případné problémy s adaptací na lokální podnebné podmínky. V praktické části byl proveden pilotní sběr dat o 96 koních v šesti stájích prostřednictvím adaptovaného dotazníku SEBWAT (Sommerville et al. 2018) ve čtyřech provinciích Thajska, jedné z nejrozvinutějších zemí v jihovýchodní Asii, kde se koně využívají na práci, a především ke sportu (OIE 2022).

Z literární rešerše vyplývá, že informace o koních domácích v regionu JV Asie, zejména v rozvojových oblastech jsou nedostatečné. Pozitivním zjištěním plynoucím z praktického výzkumu je fakt, že welfare u většiny zkoumaných koní bylo hodnoceno jako vyhovující z hlediska obecné péče, veterinární péče, jezdeckého hlediska a přístupu majitelů, avšak nevyhovující z hlediska projevů přirozeného chování. V závislosti na tom, že počty koní v Thajsku se budou v příštích letech nejspíše zvyšovat, je podstatné, aby se s tímto zvyšovala i úroveň welfare a vzdělání majitelů.

Klíčová slova: kůň, welfare, Thajsko, jihovýchodní Asie, jezdeckví

Author's abstract

Historically and currently, horses have played an important role for the people of the Southeast Asian region, both in terms of work and tourism. However, sources describing the region's settlement by horses, the evolution of the population and its status are very scarce. Thus, this thesis aims to provide a literature review focusing on the history of equids in SE Asia and assessing their living conditions, such as welfare, health status, and possible problems with adaptation to local climatic conditions. In the practical part, a pilot data collection was conducted on 96 horses in six stables through an adapted SEBWAT questionnaire (Sommerville et al. 2018) in four provinces of Thailand, one of the most developed countries in Southeast Asia where horses are used for work and especially for sport (OIE 2022).

The literature search shows that information about domestic horses in the Southeast Asian region, especially in developing areas, is insufficient. A positive finding was from practical research that the welfare of most of the researched horses was rated as satisfactory in terms of general care, veterinary care, riding conditions and owner attitude but unsatisfactory in terms of natural behaviour. With horse numbers in Thailand likely to increase in the upcoming years, the welfare and education of owners must improve with it.

Keywords: horse, welfare, Thailand, Southeast Asia, riding

Obsah

1. Úvod	- 1 -
2. Literární rešerše	- 2 -
2.1 Jihovýchodní Asie	- 2 -
2.1.1 Chov zvířat v jihovýchodní Asii.....	- 2 -
2.2 Historie a původ koní v jihovýchodní Asii.....	- 3 -
2.2.1 Pevninské části jihovýchodní Asie	- 3 -
2.2.2 Ostrovní části jihovýchodní Asie	- 5 -
2.3 Historie oslů a mul v jihovýchodní Asii.....	- 6 -
2.4 Současná populace koňovitých v jihovýchodní Asii.....	- 7 -
2.4.1 Koňovití v Kambodži	- 7 -
2.4.2 Koňovití v Timoru	- 8 -
2.4.3 Koňovití v Indonésii	- 8 -
2.4.4 Koňovití v Laosu	- 8 -
2.4.5 Koňovití v Malajsii	- 9 -
2.4.6 Koňovití v Myanmaru	- 9 -
2.4.7 Koňovití na Filipínách	- 9 -
2.4.8 Koňovití v Singapuru	- 10 -
2.4.9 Koňovití ve Vietnamu	- 10 -
2.5 Welfare koní v jihovýchodní Asii	- 10 -
2.5.1 Výživa.....	- 12 -
2.5.2 Životní podmínky	- 13 -
2.5.3 Obecné zdraví	- 13 -
2.5.3.1 Africký mor koní	- 15 -
2.5.4 Projevy přirozeného chování	- 16 -
2.5.5 Psychické zdraví	- 16 -
2.5.6 Jezdecké a pracovní podmínky	- 16 -
2.6 Thajsko	- 16 -
2.6.1 Populace koňovitých v Thajsku.....	- 17 -
2.6.2 Jezdecký sport v Thajsku.....	- 18 -
3. Cíle práce	- 20 -
4. Metodika	- 21 -

4.1	Lokalita	- 21 -
4.2	Stáje	- 22 -
5.	Výsledky	- 24 -
5.1	Fyzické parametry koní	- 24 -
5.2	Parametry prostředí a péče	- 28 -
5.3	Psychické parametry	- 34 -
5.4	Přístup majitelů.....	- 37 -
5.5	Jezdecké podmínky.....	- 37 -
6.	Diskuze.....	- 41 -
7.	Závěry	- 44 -
8.	Reference	- 45 -

Seznam tabulek:

Tabulka 1 Počty koňovitých v jihovýchodní Asii z roku 2022 (zdroj: FAOSTAT 2024)

Tabulka 2 Počty koňovitých podle Odboru pro rozvoj hospodářských zvířat v Thajsku (OIE 2021)

Tabulka 3 Pozorované a dotazované parametry obecného zdraví

Tabulka 4 Ustájení

Tabulka 5 Krmení a napájení

Tabulka 6 Veterinární péče

Tabulka 7 Africký mor koní

Tabulka 8 Pozorované chování jedinců

Tabulka 9 Zhodnocení přístupu majitelů v jednotlivých stájích

Tabulka 10 Jezdecká zátěž koní a status majitelů

Tabulka 11 Vhodné podmínky pro ježdění koní

Tabulka 12 Prostor využívaný pro ježdění

Seznam obrázků:

Obrázek 1 Mapa Thajska s vyznačenými provinciemi (zdroj: MapChart 2024)

Seznam grafů:

Graf 1 Podíl pohlaví v procentech

Graf 2 Tělesná kondice koní zahrnutých v průzkumu

Graf 3 Zastoupení plemen koní zahrnutých v průzkumu

Graf 4 Počet majitelů, který by nevyužíval své koně z následujících důvodů

Seznam zkratek použitých v práci:

AMK = Africký mor koní

ANI-35 = Animal Needs Index

AWIN = Animal Welfare Indicators

CPWO = Cambodia Pony Welfare Organization

CZK = Česká koruna (měna)

EARS = Equid Assessment Research and Scoping

EU = Evropská unie

FAO = Organizace pro výživu a zemědělství

FAOSTAT = Statistická databáze Organizace pro výživu a zemědělství

FEI = Mezinárodní jezdecká federace

JV Asie= jihovýchodní Asie

KKS = kompletní krmná směs

OIE = World Organisation for Animal Health

PAWS = The Philippine Animal Welfare Society

SEBWAT = Standardised Equine-Based Welfare Assessment Tool

TBH = Thajský baht (měna)

TEF = Thailand Equestrian Federation

WAG = The Welfare Aggregation and Guidance Tool

WAHIS = World Animal Health Informational System

WEWA = Working Equine Welfare Assessment

1. Úvod

Historicky i v současnosti měli a mají koně významnou roli pro obyvatele regionu jihovýchodní Asie, a to z hlediska pracovního i turistického využití. Avšak prameny, které popisují osidlování regionu koňmi, vývoj populace a její stav jsou velice nedostatečné. Cílem této práce je tedy literární review zaměřené na historii koňovitých v JV Asii a zhodnocení jejich životních podmínek např. welfare, zdravotní stav a případné problémy s adaptací na lokální podnebné podmínky. V praktické části byl proveden pilotní sběr dat prostřednictvím adaptovaného dotazníku SEBWAT (Sommerville et al. 2018) ve čtyřech provinciích Thajska, jedné z nejrozvinutějších zemí v jihovýchodní Asii, kde se koně využívají na práci, a především ke sportu (OIE 2022). Studie zabývající se právě welfare koňovitých v této oblasti prakticky chybí.

Výsledky této bakalářské práce mohou přispět k lepšímu porozumění životních podmínek koní v daném regionu a poskytnout podklady pro budoucí intervence a programy zaměřené na zlepšení welfare koňovitých v jihovýchodní Asii.

2. Literární rešerše

2.1 Jihovýchodní Asie

Jihovýchodní Asie je rozmanitý region se složitou historií a směsicí kultur, jazyků a politických orientací (Bacon 1967; Dutt 1996). Je domovem devíti států, z nichž každý má své vlastní jedinečné charakteristiky a problémy (Bacon 1967). Dělí se na 2 části, a to pevninskou a ostrovní. Mezi pevninské státy patří: Kambodža, Laos, Malajsie, Myanmar, Singapur a Vietnam. Mezi ostrovní lze zahrnout: Brunej, Timor, Filipíny, Indonésii a část Malajsie (na indonéském ostrově Borneo) (Bacon 1967). Na celém území jihovýchodní Asie se nachází ekosystémy typické pro tropické a subtropické podnebí. Dříve se na většině území nacházely pralesy, nyní je zde spíše zemědělská půda (Bacon 1967; Esri 2023). Potravní zdroje pro zvířata jsou ve zdejších oblastech omezené (Jelan et al. 1998).

2.1.1 Chov zvířat v jihovýchodní Asii

Pouze jedna třetina farmářů z jihovýchodní Asie chová zvířata, zbylé dvě třetiny se věnují pouze pěstování zemědělských plodin (Ou & Mendelsohn 2017). Každopádně v jihovýchodní Asii, se hospodářská zvířata jako velbloud, kůň, jak a ovce, vyskytují jen ve velmi malých počtech oproti skotu, drůbeži a prasatům. Přesto se předpokládá, že do budoucna budou farmáři v regionu jihovýchodní Asie volit spíše malá hospodářská zvířata, jako například kozy a drůbež (Ou & Mendelsohn 2017). Zvířata se chovají především v aridních oblastech, což je obdobné jako v jiných zemích, kde se farmáři obracejí k chovu hospodářských zvířat, pokud je půda příliš suchá pro pěstování plodin (Ou & Mendelsohn 2017). Avšak podle výzkumu, je větší pravděpodobnost, že více vzdělaní farmáři nebudou chovat hospodářská zvířata vůbec (Ou & Mendelsohn 2017).

Chovy ovlivnila také pandemie COVID-19, která zanechala škody lidem, kteří se živili prací s tažnými koňmi (povozy), ti zůstali bez příjmů, a neměli tak prostředky na vhodné a plnohodnotné krmení pro jejich zvířata, což významně ovlivnilo jejich welfare (De Briyne et al. 2020; Wild 2021).

2.2 Historie a původ koní v jihovýchodní Asii

2.2.1 Pevninské části jihovýchodní Asie

Domestikace koně domácího (*Equus caballus*) pravděpodobně proběhla v oblastech Euroasijské stepi přibližně 4 000 let před naším letopočtem (McMiken 1990). Z čehož vyplývá, že přirozeným prostředím koní jsou rozsáhlé travnaté pláně v mírném podnebném pásmu (McMiken 1990). Naproti tomu JV Asie oplývala v tomto období rozsáhlými deštnými pralesy a horami pro koně nevhodnými. Koním přirozené stepi se zde prakticky nevyskytovaly, a tudíž zde neprobíhalo pastevectví koní ani jiných hospodářských zvířat (Clarence-Smith 2015). S postupným odlesňováním krajiny docházelo k rozvoji chovu nových druhů domestikovaných zvířat na nově vytvořených pastvinách (Clarence-Smith 2015). Z euroasijských stepí se koně postupem času dostali do Tibetu a dále do Yunnanu, dnešní jižní Číny (Clarence-Smith 2004a). Což proběhlo přibližně v roce 600 před naším letopočtem (Blench 2010; Clarence-Smith 2015). Zde vzniklo z tibetských předchůdců plemeno Yunnanský kůň (Clarence-Smith 2015). Byl menšího vzrůstu a rámce (Yang 2004). Tito koně se postupně rozrůznili na dva typy: severní a jižní. Severní typ byl přizpůsobený na mírné klima a jižní na subtropické klima. Předpokládá se, že právě jižní typ se dostal do Thajska (Yang 2004).

V Číně byli koně v té době velmi důležití z hlediska transportu a obchodu, což bylo hlavním důvodem rozšíření koní do jihovýchodní Asie. Později v historii se využívali i do válek, avšak nebyli pro to úplně vhodné kvůli jejich malému vzrůstu (Yang 2004).

Archeologické výzkumy indikují, že do JV Asie se koně pravděpodobně dostali přes oblast náhorní plošiny Khroat v severovýchodním Thajsku v období mezi lety 500 před naším letopočtem a 400 let našeho letopočtu (Clarence-Smith 2015). I když se koně v jihovýchodní Asii nevyskytovali od počátků historie (Clarence-Smith 2004a), jejich důležitost potvrzují sochy a malby na velmi významných památkách v jihovýchodní Asii jako například chrám Angkor Wat v Kambodži (Blench 2010).

Avšak tyto archeologické nálezy v jihovýchodní Asii byly v mnoha oblastech omezené či nedostatečné (Blench 2010).

Nejdříve se koně chovali na severu jihovýchodní Asie v oblasti severního Thajska a Myanmaru a až později se dostali i do ostrovních částí JV Asie (Blench 2010). Vlivem tropického klimatu se koně postupně zmenšili a lze pozorovat i další morfologické změny ve stavbě těla ve prospěch subtilnější tělesné konstrukce (Clarence-Smith 2015). Během historie byli pro zemědělskou výrobu, transport výrobků a lidí a přesun těžkého nákladu v Thajsku, využíváni nejen koně, ale i vodní buvoli, skot a sloni (Keyes et al. 2023). V té době byl hlavní složkou potravy koní byl čirok (Clarence-Smith 2015).

Později během moderního západního kolonialismu jihovýchodní Asie, byla snaha o křížení místních koní s plemeny importovanými z Evropy (Clarence-Smith 2015). Ale nová plemena koní nebyla přizpůsobena na tropické prostředí, ohrožovaly je nemoci, nedostatečná kvalita krmení a potíže s reprodukcí (Clarence-Smith 2015). Potomci těchto koní, pokud přežili, tak trpěli zakrslým vzrůstem. Hlavní složkou krmné dávky koní během kolonialismu byl bambus, na který nebyli koně ze západu zvyklí, a těžko se mu přizpůsobovali a dál se zde nerozšiřovali. Nakonec zde zůstali místní koně, kteří byli využíváni v dopravě a na zemědělské práce (Clarence-Smith 2015).

Především Thajsko usilovalo o koně z arabských zemí a pokud to nebylo možné, tak z Jávy. Dovoz se uskutečňoval jen v malé míře a je těžké určit, jak velký měl později vliv na místní plemeno. I nově příchozí koně z Arabských zemí se většinou špatně aklimatizovali. Z Ameriky a Evropy byla zvířata dovážena pouze vzácně.

Podle čínských spisů, byli následně ve 12. století dováženi koně z jihovýchodní Asie do Číny a Indie, kde byl velký nedostatek těchto zvířat. Docházelo k tomu po souši i po moři (Clarence-Smith 2015).

V novodobé historii po roce 1980 byla zvířata používána pro transport nahrazena stroji, jako jsou, motorky, auta a nákladní vozidla (Keyes et al. 2023).

V jednotlivých částech JV Asie postupem času vzniklo mnoho plemen s typickými fyziologickými znaky (OIE 2022). V současnosti je toho příkladem plemeno Thajský kůň, které se vyvinulo v Thajsku. Je silný, odolný vůči tropickému podnebí a rezistentní vůči nemocem. Thajští koně jsou však často kříženi s většími

plemeny a dochází tak k menší rezistenci vůči chorobám a abnormální stavbě těla u narozených jedinců. Thajsko se naopak snaží motivovat chovatele, aby zachovali toto původní plemeno a nekřížili jej dál. Jeho výraznými tělesnými znaky jsou hodně svalnatá záda a pevná kopyta, což je činí ideálními pro odnos těžkých břemen v náročných terénech (Pisuthipan 2013).

2.2.2 Ostrovní části jihovýchodní Asie

V Indonésii chovy koní nejvíce ovlivnil Islám, který se zde začal rozšiřovat od 7. století našeho letopočtu. Do oblasti se začali dovážet koně z Blízkého východu. Změna náboženství pravděpodobně ovlivnila přístup ke koním a slonům v následujících letech (Knapen 2001). Nejpravděpodobněji se sem koně dostali postupně z pevninských oblastí JV Asie pomocí člunů při ostrovních výpravách. Na Jávu se tak dostali nejspíše již v 7. století našeho letopočtu (Knapen 2001). Ovšem do Timoru, což je nejvzdálenější část, až přibližně v 11. století našeho letopočtu (Clarence-Smith 2015).

Počty koní se tak začaly zvyšovat, a to zejména z důvodu finančně mnohem náročnějšího chovu slonů. K úbytku slonů také přispělo jejich vybíjení v přírodě, což kontrastovalo s rozšiřováním chovu koňovitých a turovitých (Clarence-Smith 2004b). Začalo se zde rozvíjet plemeno Sumaterský poník, které bylo vhodné hlavně pro tah kvůli jeho tvrdým kopytům a malému vzrůstu, který nepřesahoval 133 cm v kohoutku (Summerhays 1954; Clarence-Smith 2004b).

Později využití koní a poníků pokrývalo i práci, transport materiálu i osob, obchodování, rituální obřady, ceremonie, vojenství a použití pro noční hlídky (Clarence-Smith 2004b).

Jedním z důvodů zvýšení počtu koní bylo obchodování se západními zeměmi, kdy za koně byly nabízeny stálé dodávky pepře (van Fraassen 1994). To vysvětluje, že se objevuje větší podíl krve Arabských plnokrevníků od 16. století (OIE 2022). V 16. století se dostali Evropané i na ostrovní části JV Asie, a tak se otevřely další potenciální zdroje dovozu koní, ale s malými praktickými výsledky. Jedním z důvodů malé úspěšnosti byla vysoká úmrtnost při plavbě přes rozlehlé vodní plochy (Clarence-Smith 2015). Příchod Evropanů tedy částečně napomohl rozšíření koní do přímořských částí jihovýchodní Asie (Clarence-Smith 2015).

Koně se také převáželi mezi jednotlivými ostrovy jako třeba z východních souostroví Indonésie přímo na Jávu, později v 19. století také na Mauricius až v západní části Indického oceánu (Clarence-Smith 2015). Každopádně do některých míst zřejmě vhodných pro koňovité, se koně ani nedostali, například do vnitrozemí Malajsie, na Borneo, na jižní pohoří Sumatry a do vysokých hor Nové Guineje (Moor 1837).

2.3 Historie oslů a mul v jihovýchodní Asii

Osel domácí (*Equus asinus*), původem z Afriky, se dostal do Asie díky obchodům na Blízkém východě. Později se dostal také do Tibetu, odkud se rozšířil obdobně jako koně dál do jihovýchodní Asie okolo 13. století (Clarence-Smith 2015; Караев et al. 2022). Zpočátku byli osli a muly chováni v malých počtech zemědělci a pastevci (Clarence-Smith 2015). V Tibetu byli také přítomni větší osli, kteří byli darováni Číně v polovině 6. století. Krátce poté se v této oblasti objevily muly, pravděpodobně pocházející ze severní Číny, kde docházelo ke křížení koní s osly většího rámce. Vznikla tak moderní tibetská plemena jezdeckých mul, která byla větší než ta využívaná pro tah v jiných oblastech Asie (Clarence-Smith 2015). Osli a muly se později dostali z Tibetu do Yunnanu, ale až v období kolem 13. století. Na konci 19. století byly muly běžně chovány, zatímco osli byli chováni spíše výjimečně (Pourias 1889). Každopádně do jihovýchodní Asie se chov rozšířil jen v malém měřítku (Clarence-Smith 2015).

Kříženci koní a oslů v Asii hráli významnou roli spíše v obchodu podél jižní hedvábné stezky. Do pevninské jihovýchodní Asie se muly mohly dostat pouze z Yunnanu nebo Tibetu, což činilo region závislým na vzájemném obchodu (Clarence-Smith 2004b). Neexistují žádné důkazy o výskytu mul v přímořských a ostrovních oblastech až do 20. století, kdy nastal jejich největší početní nárůst na Filipínách, kam byly dovezeny z Ameriky za velké obnosy, a tudíž se více vyplatili místní poníci. Dále se chov mul nerozvíjel.

2.4 Současná populace koňovitých v jihovýchodní Asii

Před 10 lety se vyskytovalo přibližně 112 miliónů pracujících koňovitých v rozvojových zemích po celém světě (Zaman et al. 2014). Avšak v dnešní době se již snížil jejich počet o 73 %, kvůli snižující se poptávce. Někteří koně byli dokonce zanecháni nebo opuštěni v přírodě (Wild et al. 2021). Podstatnou část koní v jihovýchodní Asii tvoří plnokrevníci a teplokrevníci, kteří jsou nekontrolovaně kříženi s místními plemeny (OIE 2022). Neadaptovaná nepůvodní plemena koní vyžadují lepší veterinární péči, ochranu před nepříznivými podmínkami tropů a celkově náročnější péči (OIE 2022).

Celosvětově se počty oslů a mul odhadují na 54 miliónů, z čehož je přibližně 43 % v Asii (Kubasiewicz et al. 2020).

Tabulka 1 obsahuje dostupná nejnovější data z FAOSTATU (2024) o celkových počtech koňovitých ve státech jihovýchodní Asie z roku 2022.

Tabulka 1 Počty koňovitých v jihovýchodní Asii z roku 2022 (zdroj: FAOSTAT 2024)

Země	Koně	Oslí	Muly
Kambodža	32 158		
Timor	38 328		
Indonésie	394 341		
Laos	32 507		
Malajsie	4 112		
Myanmar	109 529		1 058
Filipíny	251 298		
Vietnam	52 148		
Thajsko	8 194	29	52

2.4.1 Koňovítí v Kambodži

Koně se nejvíce užívají v zemědělských oblastech, a to hlavně na přepravu nákladu. Místní poníci se často kříží s většími koňmi původem z Thajska nebo Vietnamu. Značná část koní se vyskytuje i na turisticky významných místech, kde jsou využíváni turisty k jízdě. Příkladem významné památky je Angkor Wat. Rozšířily se zde i koňské dostihy, například v hlavním městě Phnom Penh (OIE 2022).

V Kambodži existuje tzv. „Cambodia Pony Welfare Organisation (CPWO), která podporuje lokální koně. Organizace byla založena v roce 2007. Díky podpoře CPWO vzniklo mnoho inovací ohledně welfare koňovitých (OIE 2022). Ačkoli konzumace koňského masa je zde běžná, podle dostupných informací obchod s produkty z koňovitých nemá specializovaný řetězec (OIE 2022).

„World Organisation for Animal Health“ (2022) uvádí, že počty koní v komunitách se pohybují okolo 5 200 koní v celé zemi. Využití ostatních koní není zmapováno (OIE 2022).

2.4.2 Koňovití v Timoru

Koně jsou zde využíváni převážně pro transport surovin v horách, kde je obtížný terén, ale v některých oblastech se využívají i na rýžových polích pro práci. Timorští poníci jsou známí pro své výkony v dostizích (OIE 2022).

2.4.3 Koňovití v Indonésii

Koně jsou zde využíváni na sport, rekreaci a práci. Pracovně jsou využíváni k přenosu lehkých nákladů nebo na převoz turistů na významných místech (OIE 2022). Nejoblíbenějším sportem jsou dostihy, podobně jako v ostatních státech jihovýchodní Asie. Indonésie je členem organizace FEI (Mezinárodní jezdecká federace) a účastnila se některých významných soutěží, které spadaly pod tuto organizaci (OIE 2022).

2.4.4 Koňovití v Laosu

Koně a poníci se vyskytují v 10 z 18 provinciích země a slouží k hlavně k pracovním účelům. Koně jsou také využíváni v horských oblastech, kam je obtížný přístup. Kromě hlavního využití mohou sloužit také k turistice a přepravě nákladu (OIE 2022). V minulosti byli koně využíváni také pro práci na kávových plantážích v jižním Laosu (OIE 2022).

2.4.5 Koňovítí v Malajsii

Jezdecké sporty jsou hojně rozšířeny v Malajsii. Praktikují se zde všechny typy jezdeckých sportů a probíhají zde i závody. Armáda i jízdni policie často vytvářejí týmy, které pořádají závody ve vytrvalosti (OIE 2022).

Počty koní v Malajsii se zmenšují, nejsou zde žádní pracovní koně v zemědělství. Je to odůvodněno tím, že Malajsie je jedním z nejvyspělejších států jihovýchodní Asie (OIE 2022).

2.4.6 Koňovítí v Myanmaru

V myanmarské historii byli koně velmi důležití ve válečném sektoru. Využívají zde převážně tzv. Barmského koně a Shanského koně. Zejména Barmský kůň je dobře adaptovaný na podmínky tropického podnebí. Nejvíce se tyto plemena využívají pro tah a transport nákladu v horských oblastech země. V menší míře i pro turismus (OIE 2022).

Často se zde ke stejnému účelu využívají i osli a muly, ty často transportují i osoby v těchto oblastech. Muly jsou rovněž využívány armádou pro stejné účely v horském terénu (OIE 2022).

Podle odlišného zdroje, než je v uveden v tabulce 1 v roce 2018 činil celkový počet 33 252 koní, 2 259 oslů a 10 290 mul. Přesto zde zatím neexistuje žádný identifikační systém pro koně. Jediné, co musí být registrované jsou povozy, které jsou v provozu ve městě, což může být nepřímým způsobem sčítání pracujících koní v daném sektoru (OIE 2022).

2.4.7 Koňovítí na Filipínách

Koňské dostihy se zde začaly provozovat okolo roku 1935, kde se již účastnili angličtí plnokrevníci. Dříve se na těchto dostizích objevovali arabští plnokrevníci a poníci, a tak jsou zde koňské dostihy velmi populární (OIE 2022).

Počet koní v ostrovním státě se každým rokem mírně zvyšuje (FAOSTAT 2024). Nicméně přesné počty pracujících koní dosud nejsou známy. Koně jsou na Filipínách považováni za hospodářská zvířata, jsou humánně poráženi a následně

konzumování (OIE 2022). Podle internetového článku z webu PhilStar z roku 2001, existuje na Filipínách produkce koňského masa až v 16 regionech.

Oslí se neobjevují na Filipínách vůbec a v zoologických zahradách je k dispozici několik jedinců mul (OIE 2022).

Jednou z tradic na Filipínách bylo pořádání koňských zápasů. V roce 1998 vznikl zákon na ochranu zvířat, který koňské zápasy učinil ilegálními. Po vzniku organizací zaměřených na welfare zvířat, jako například „Philippine Animal Welfare Society (PAWS), se počet ilegálních koňských zápasů snížil na minimum (OIE 2022).

2.4.8 Koňovítí v Singapuru

Celková populace koňovitých v roce 2015 v Singapuru činila 1 991 jedinců, poté v roce 2019 počet klesl na 1 702 jedinců. Koně se zde využívají pouze na sport či k rekreačním účelům, pracovní zvířata se zde nevyskytují. Jezdecký sport v tomto státě má velký význam (OIE 2022).

2.4.9 Koňovítí ve Vietnamu

Ve Vietnamu je 70 % koní chováno v horách a jsou využíváni k transportu lidí a produktů, lokálním dostihům či konzumaci (OIE 2022). Počty koní se zvyšují, a to hlavně proto, že se často neoficiálně importují. Tento import je převážně kvůli masné produkci. Kromě lokálních dostihů se zde neprovozují žádné jiné jezdecké sporty (OIE 2022).

Vyskytuje se zde specifické plemeno poníka, což je označováno jako „bílý kůň“ a lidé věří, že má pozitivní vliv na zdraví (OIE 2022).

2.5 Welfare koní v jihovýchodní Asii

Welfare zvířat lze obecně posuzovat z hlediska jejich zdraví, výživy, přirozeného chování, interakcí s lidmi, životního prostředí nebo pracovních podmínek (Kubasiewicz et al. 2020). Aby bylo možné ovlivnit a zajistit welfare zvířat, je třeba nastavit správný systém hodnocení stávajících podmínek chovu (Summerville et al. 2018).

Pro zhodnocení těchto hledisek je třeba zjistit konkrétní příčiny zjištěných problémů, aby bylo možné řídit vývoj vhodných intervenčních programů a v konečném důsledku zlepšit životní podmínky koňovitých (Kubasiewicz et al. 2020). Na základě toho vzniklo mnoho dotazníků a je třeba vybrat ten nejvhodnější pro daný výzkum (např. SEBWAT, EARS, ANI-35, WAG, WEWA, AWIN atd.) (Dalla Costa et al. 2016; Summerville et al. 2018; Kubasiewicz et al. 2020; Raw et al. 2020). Všechny nástroje pro hodnocení welfare v jakémkoli prostředí, musí zachytit celkový stav zvířete (od dobrého po špatný) a závažnost a prevalenci jednotlivých problémů (Mellor & Beausoleil 2015). Důležitým faktorem metod by měla být opakovatelnost a přesnost pozorování. Velmi dobře opakovatelné může být subjektivní hodnocení zdraví a chování (Pritchard et al. 2005).

Pro odstranění nejvíce se vyskytujících problémů welfare koní je třeba využít zdroje dostupné v dané oblasti a zejména je nutná komunikace s majiteli, která by měla zahrnovat i jejich následné vzdělávání (Pritchard et al. 2005). I posouzení kvality vazby mezi člověkem a zvířetem je důležité pro vývoj zásahů v oblasti welfare pracovních koní (Pritchard et al. 2005).

Pro zhodnocení pracujících koňovitých v rozvojových oblastech, na základě 5 hlavních domén, se nejvíce hodí dotazník SEBWAT (Standardised Equine-Based Welfare Assessment Tool), který byl pro tyto účely přímo vytvořen (Summerville et al. 2018). Tento dotazník klade větší důraz na pozorovatelná hodnocení než na informace získané od farmářů. (Summerville et al. 2018). Z důvodu propojení všech 5 domén, je třeba udržovat je v rovnováze a neopomínat žádnou z nich. Přesto nelze nikdy zajistit dokonalý welfare (Mellor & Beausoleil 2015).

Většina koní, oslů a mul žije v zemích s nízkými a středními příjmy, přičemž malí farmáři jsou na nich přímo či nepřímo závislí (Summerville 2018). Důsledkem toho je, že problémy s welfare se zde vyskytují mnohem častěji. To zahrnuje abnormality chůze, špatnou tělesnou kondici, léze z postroje, strach z lidí a špatný stav kopyt (Pritchard et al. 2005). Mezi hlavní faktory, které významně ovlivňují welfare v tropech patří: výživa, nedostatek volného pohybu, nedostatek vody během dne, ale také nevhodné pracovní prostředí, chudoba či nedostatek veterinární péče (Burn et al. 2010).

Pomoc se zlepšením welfare od lokálních organizací je nepravděpodobná, protože přístup k majitelům koní je obtížný. To způsobuje nedostatečnou kontrolu koní. Navíc tyto organizace nedisponují adekvátními informacemi o standardech koňského welfare (OIE 2021).

Například veterinární péče je v některých venkovských lokalitách jihovýchodní Asie limitovaná, což výrazně ovlivňuje zdraví a welfare zdejších koňovitých. Je to následkem nedostatku veterinárních pracovníků, omezených informací o nemocích zvířat a nezodpovědnosti majitelů (OIE 2022). Řešením by bylo podle OIE zmapování populací koní a registrace majitelů ve veřejných i soukromých sektorech, kteří jsou zapojeni do průmyslu a jezdeckých sportů (např. asociace a národní federace), péče o zdraví zvířat (např. privátní sektory a laboratoře), a to hlavně kvůli prevenci chorob, obchodu, vhodnému křížení a welfare (OIE 2022). Umožní to veterinární správě lépe pochopit potřeby, zájmy a obavy účastníků a zavázat se s nimi k lepšímu, vhodnějšímu a výhodnějšímu vztahu mezi veřejným a soukromým sektorem (OIE 2022). Takovou výzvou by mohl být stálý dohled na obecnou péči o koňovité což by mohly částečně zaštitovat neziskové organizace zabývající se welfare (OIE 2022).

2.5.1 Výživa

Doporučenou dávkou kvalitního objemného krmiva pro pracující koně je minimálně 1 kg na 100 kg tělesné váhy (National Research Council 2007). Studie z Malajsie, prokazuje, že senem se krmí pouze doplňkově, zatímco koncentrovaná krmiva jsou hlavní složkou potravy. (Hanis et al. 2020). Hlavním důvodem je, že v jihovýchodní Asii se nenachází vhodné traviny, které by mohli koně bez problému konzumovat. Místní traviny mají vysoký obsah oxalátů a nevyvážený poměr vápníku a fosforu (Jelan et al. 1998). U koní se pak často vyskytují problémy s trávením, které jsou spojené s nevyváženou krmnou dávkou, nevybalancovanou energií a nutrienty a neschopností strávit vybrané živiny (Biffa & Woldemeskel 2006). Problém z části řeší kompletní krmné směsi (KKS), které vyvažují potřebné živiny (Hanis et al. 2020). Avšak krmnou směsí by nemělo být krmeno nadměrně kvůli zvýšenému riziku disfunkce trávicího traktu, kulhavosti a orálních stereotypií (Hothersall & Nicol 2009). V mnoha případech se však stává, že celá jejich krmná dávka se skládá z KKS, čímž dochází k rychlejší konzumaci, menšímu počtu soust k dosažení pocitu sytosti, což je

nezbytné pro produkci slin a vyrovnávání hladiny kyseliny chlorovodíkové v žaludku (Elia et al. 2010). Také není neobvyklé, že koně v boxu bez objemného krmiva hladoví, a to pro ně může být stresující a bolestivé (Mellor 2017). Množství KKS má rovněž vliv na vznik orálního stereotypního chování. Během krmení 4-6 kg KKS koně projevovali nejvyšší úroveň stereotypního chování. Avšak, když bylo množství KKS zvýšeno na 7-9 kg, došlo ke snížení míry tohoto chování (Hanis et al. 2020). Studie také prokazují, že zvýšení frekvence krmení koní během dne přispívá ke zlepšení kvality jejich života, neboť podporuje projevy jejich přirozeného chování a umožňuje jim častější odpočinek, čímž se snižuje tendence k projevům stresu a nudy (Ninomiva et al. 2004).

2.5.2 Životní podmínky

Pro zvířata je nutné zajistit dostatečně velký prostor s vhodnými podmínkami. Tyto podmínky by měly uspokojovat všechny potřeby koní, jako je dostatek podestýlky, světla, plochy a větrání (Valová 2017). Potřebují zajistit také suché a měkké místo na odpočinek, dostatečný prostor pro pohyb, ležení a otáčení (Hanis et al. 2020). Dlouhodobé boxové ustájení může negativně ovlivňovat klouby a svaly koně, které bývají studené a ztuhlé (Valová 2017). Naopak venkovní ustájení podporuje přirozené chování koňovitých, prospívá jejich psychickému stavu a celkově podporuje jejich dobrou kondici (Horseman et al. 2020), nicméně v oblastech s vysokými teplotami a vzdušnou vlhkostí to nemusí být vhodné. Pokud jsou koně ustájeni ve stájích, kde jsou vystaveny vysokým teplotám je nezbytné zajistit chlazení budov, aby se teplota uvnitř přiblížila termoneutrální zóně koní (Nicol et al. 1999). Je vhodné dát koním do boxu podestýlku. Ta izoluje box, absorbuje vlhkost, umožňuje projevovat přirozené chování zvířat (např. hrabání) a snižuje riziko poranění zvířete (Valová 2017).

2.5.3 Obecné zdraví

Zvířata v tropickém podnebném pásu jsou více náchylná na nemoci spojené s vysokou vlhkostí, a proto je nutné pro ně zajistit vhodnou stravu jinak budou postupně inklinovat k zakrslosti (Blench 2010). Zdraví zvířete vždy závisí na jeho majiteli v soukromém sektoru, což souvisí s hlavním problémem chovů, a to je podle OIE: neadekvátní management, nedostatečná péče o kopyta, nutriční deficit a nevhodná

manipulace se zvířaty (OIE 2022). Avšak na základě rozhovorů s chovateli bylo vyvozeno, že si místní koňovité, díky dlouholeté existenci plemen v tropickém podnebí, vytvořili určitý stupeň adaptace a resistance na zdravotní zátěž, která je spojená s podnebím (OIE 2022). Nicméně existuje seznam nemocí, které jsou chovatelé v Thajsku povinni ohlašovat: antrax, japonská encefalitida, vzteklna, západonilská horečka, africký mor koní, infekční metritida klisen, hřebčí nákaza, koňská encephalomyelitida, infekční anémie koní, influenza koní, surra, venezuelská koňská encephalomyelitida, piroplazmóza, artritida koní, vozňivka a trichinelóza (OIE 2022). Nemoci, které byly ohlášeny z tohoto seznamu od roku 2005 do roku 2020: africký mor koní (2020), infekční anémie koní (2011-2018, 2020), surra (2012), vzteklna (2018) (OIE 2022). Například surra (*Trypanosoma evansi*) se podle rozhovorů s majiteli koní v Laosu a Kambodže rozšiřuje. Koně jsou na tuto nemoc náchylní a může to být velkou výzvou pro majitele koní a stájí (Camoin et al. 2019).

Hrozbou může být také savý hmyz, který nemoci přenáší. Konkrétně v Thajsku bylo zaznamenáno přibližně 45 druhů much, které parazitují na hospodářských i divokých zvířatech a zřídka i na lidech. Pozorování a zaznamenávání distribuce těchto druhů much je důležité pro kontrolu šíření chorob, které přenáší. Především jsou zodpovědní za přenos hlístů, prvoků, virových a bakteriálních patogenů. Rizikovým je blízký kontakt mezi místními a nově dovezenými koňmi, který může podpořit rozšiřování nemocí a nedostatečná veterinární péče a nezájem majitelů tomu napomáhá (Bonagura et al. 2004).

Podle studií, se v rozvojových zemích více vyskytují zranění a kulhavost, zejména u koňovitých pracujících v zápřahu (Broster et al. 2009). Konkrétně kulhavost může mít negativní dopady na welfare koní a ekonomický stav majitelů (Reix et al. 2017). Dalším problémem může být také zrychlené dýchání, které je důsledkem respiračních onemocnění a může vést až k anhidróze (neschopnost produkovat pot) či respirační infekci (Hines 2018; Bonagura & Reef 2004).

Zlepšování welfare a posilování veterinárních služeb přispívá ke globální bezpečnosti, a to hlavně snížením počtu přenosů zoonóz (Lönker et al. 2020). U koní je celosvětově zaznamenáno 56 potencionálně zoonotických patogenů přenosných přímo i nepřímo na člověka. Nicméně existuje jen malá pravděpodobnost přenosu (Sack et al. 2020).

2.5.3.1 Africký mor koní

Poprvé se africký mor koní (AMK) objevil v Thajsku ke konci února 2020 v provincii Pakchong, přibližně po 60 letech od posledního vypuknutí v Pákistánu a Indii (OIE 2022). Tento první případ v Thajsku, byl potvrzen laboratorní diagnózou (OIE 2022). První nakažení jedinci zemřeli mezi 12 a 24 hodinami po laboratorní diagnóze (King et al. 2020). Následné testy prokázaly, že nákaza přišla nejpravděpodobněji z jižní Afriky (King et al. 2020).

Nicméně potvrzeno bylo celkem 610 případů koňovitých z toho 608 koní a 2 Chapmanovi zebry s klinickými příznaky. Z těchto potvrzených případů zemřelo 568 koní, což přesáhlo 90 % úmrtnost (King et al. 2020; OIE 2022). Důsledkem závažnosti situace bylo v zasažených oblastech vakcinováno 10 400 jedinců koňovitých trojvalentní vakcínou obsahující sérotyp 1, 3 a 4. Aby se AMK nešířil dál, byl zakázán import koňovitých v celé zemi a export do EU po 1 rok (European Commission 2020; OIE 2022).

Poslední nahlášený případ v Thajsku byl v září téhož roku, co se nemoc rozšířila v regionu (OIE 2022). Přesto existuje určitá pravděpodobnost, že se zde bude nemoc vyskytovat trvale, kvůli absenci zim, a tudíž i nepravděpodobnosti vymizení hmyzu, který vir přenáší. Přenášejícím hmyzem je například hematofágní komár z rodu *Culicoides* (King et al. 2020). Další potenciální hrozbou může být import zeber, který představuje vysoké riziko z hlediska možného zavlečení cizích nemocí do oblastí. Zejména v případě afrického moru koní (AMK) je dovoz zeber nejrizikovější, protože mohou být přenašeči viru i bez projevů příznaků. (OIE 2022).

Nejvhodnějšími preventivními opatřeními mohou být očkování, rychlá přesná diagnostika, prevence před pokousáním hmyzem, kontrola přesunů mezi regiony a karanténa (King et al. 2020). Historicky na tuto nemoc existují 2 typy vakcín, starší a novější, avšak problémem obou vakcín je, že po naočkování nelze rozeznat zvířata přirozeně infikovaná a očkováná. Což pak vede k otázkám, zda koňovité očkovat, či nikoliv, jaké druhy či plemena a kdy je vhodný čas. Nicméně dostupná je pouze novější vakcína LAV, ale jsou s ní spojená rizika s preventivním použitím. Ve vývoji je také 3. vakcína a to DIVA, se kterou by bylo možné rozeznat očkováná a nakažená zvířata, avšak zatím je nedostupná (King et al. 2020). Přesto však Thajsko trpí nedostatkem bezpečných a účinných vakcín (Castillo-Olivares 2020).

2.5.4 Projevy přirozeného chování

Důsledkem špatného welfare bývá stereotypní chování, které není v souladu s přirozeným chováním. Pro koně je přirozený volný pohyb, neustálý příjem potravy a interakce s ostatními koňmi, pokud jim toto není umožněno, dochází k poruchám chování, stereotypiím a psychickému strádání (Hothersall & Casey 2012). Tomuto chování se nejlépe předchází extenzivním chovem. Ovšem pouze malý počet koní v celosvětovém měřítku je chován výhradně v padoku nebo ve volném ustájení (Hanis et al. 2020).

2.5.5 Psychické zdraví

Psychické zdraví zvířat je jedním ze základních pilířů welfare zvířat (Farm Animal Welfare Council 2009). Koně jako stádová zvířata musí mít umožněny vzájemné interakce (Canadian National Farm Animal Care Council 2013). Pokud nejsou tyto zásady dodrženy, mohou se projevovat známky apatie, ale také stresu až agrese (Madariaga-Najera & Torres-Sevilla 2014).

2.5.6 Jezdecké a pracovní podmínky

Koňovití v JV Asii v zemědělství vykonávají obtížnou práci a pro jejich welfare je zásadní, aby měli náležitou péči (Upjohn et al. 2012). Z toho důvodu by měli pracovat maximálně 6 hodin denně a v týdnu mít minimálně 1 celý den volna uvádí Pinsky et al. (2021). Špatný stav koní by mohl negativně ovlivnit i turismus v některých oblastech (Pinsky et al. 2021).

Podle výzkumu Hanise et al. (2020), koně pracující více než 8 hodin týdně vykazovali nejvíce orálního stereotypního chování, naproti tomu koně, kteří pracovali pouze 1 hodinu týdně či vůbec, vykazovali méně orálního stereotypního chování.

2.6 Thajsko

Celé území Thajska se nachází v tropickém podnebném pásu, ale také zahrnuje velmi různorodé ekosystémy (Keyes et al. 2023). Podle Köppenovy klasifikace se zde vyskytují 2 klimatické typy, a to: tropické monzunové klima a tropické savanové klima.

(Khedari et al. 2002). Mezi nejvýznamnější ekosystémy patří deštné lesy na kopcích a horách, úrodná půda na planinách, úrodná půda v horách, subtropické lesy v horách a obydlené oblasti (Esri 2023). Klima v Thajsku nejvíce ovlivňují tropické monzuny a povrchové znaky, které mají vliv na distribuci srážek. Od května do října zde bývá období dešťů a od Indického oceánu sem přichází teplý vlhký vzduch. Poté od listopadu do února bývá období sucha, kdy studený a suchý vzduch jde směrem k Indickému oceánu (Keyes et al. 2023). Průměrné roční teploty se pohybují okolo 25 až 29 °C a bývají stálé, avšak průměrná vlhkost může být 30-100 % (Keyes et al. 2023; Khedari et al. 2002).

2.6.1 Populace koňovitých v Thajsku

Počty koňovitých se z liší od různých zdrojů. OIE WAHIS stanovila počty koňovitých v roce 2019 na 5 999 koní, 1 901 oslů a 101 mul (OIE 2022). Jiné údaje uvádí Odbor pro rozvoj hospodářských zvířat v Thajsku, které jsou uvedeny v *tabulce 2* (OIE 2022). FAOSTAT (2024) uvádí data odlišná od obou předchozích zdrojů: v roce 2019 uvádí 7 202 koní, 31 oslů a 52 mul a v roce 2021 7 910 koní, 29 oslů a 51 mul.

Přestože se údaje liší od různých zdrojů, registrace a identifikace koňovitých se zlepšila kvůli rozšíření AMK na území Thajska v roce 2020. Jedním z důvodů byl, že bylo potřeba napočítat potřebné vakcinace (OIE 2022).

Tabulka 2 Počty koňovitých podle Odboru pro rozvoj hospodářských zvířat v Thajsku (OIE 2021)

Typ	Počet	Celkem
Koně		
z toho:		19 642
Práce a rekreace	14 668	
Dostihy	807	
Jezdectví	2 852	
Pólo	99	
Všestrannost	1 183	
Policie	33	
Oslí	647	647
Muly	118	118
Celkový počet koňovitých		20 407

Koně, kteří měli jiné zařazení, než je uvedené v *tabulce 2*, jsou započítáni do skupiny „práce a rekreace“ (OIE 2022). Také do této skupiny spadají koně využívaní v turismu, ekoturismu, transport nákladu nebo na buddhistické ceremonie (OIE 2022). Už jen velmi málo koní pracuje v zemědělství (OIE 2022). Armáda má ve svých stájích nejčastěji koně a muly. Osli bývají chováni spíše jako domácí zvířata nebo v zoologických zahradách, což souvisí s jejich malým zastoupením v zemi (OIE 2022).

Dostihový sport, jeho růst a vývoj, se zpomalil v předešlých letech, hlavně kvůli viru COVID-19 a restrikcemi s tím spojeným. Také rozšíření afrického moru koní (AMK) v Thajsku představovalo další negativní vliv na dostihový sport (OIE 2022). Thajská asociace dostihového sportu nemá program na penzi pro koně a většina koní po skončení dostihové kariéry slouží jako chovná zvířata nebo jsou využívána v jezdeckých školách. Někdy jsou koně po ukončení kariéry v Singapuru a Malajsii importováni a přeškoleni na rekreační koně v thajských jezdeckých klubech (OIE 2022).

Jezdecké sporty jsou velmi rozvinuté, a to i na úrovni mezinárodní reprezentace. Kromě klasických disciplín jako je drezura, parkur, všestrannost, pólo, vytrvalost, hrají velkou roli i koňské dostihy (OIE 2022). Momentálně se nejvíce rozrůstají pólo a vytrvalost. Také se rozvíjejí mezistátní turnaje, a to především v pólu. Tyto turnaje probíhají nejčastěji mezi Thajskem a Malajsii, Kambodžou, Indonésií, Singapurem. Avšak jediný malajský tým soupeří na svých koních, ostatní státy si často na daný závod koně půjčují (OIE 2022). Ale i přes velkou oblíbenost a rozvinutost sportů je stále většina koní využívána pro volnočasové účely a určitá část není registrovaná u Národní Federace, kde je momentálně zaregistrováno 1 316 jezdců a 2 934 koní (OIE 2022).

Národním úsilím bylo dostat pod kontrolu AMK a také ho v zemi vymýtit. Jako možné řešení bylo navrženo provést komplexní sčítání všech jezdeckých koní registrovaných v jezdeckých klubech (OIE 2022).

2.6.2 Jezdecký sport v Thajsku

Podle světoznámé organizace pro jezdecký sport FEI se „thajský jezdecký sport rozšiřuje po celém kontinentu.“ Uvádějí, že v Thajsku se vyskytuje přibližně

150 jezdeckých klubů a z toho 25 nejvýznamnějších je v hlavním městě. Kluby mají různá zaměření jako například vytrvalost, parkur, drezura, všestrannost a další. Jezdců, kteří považují ježdění za své hobby je přibližně 1000 a jezdců, kteří závodí, jsou pouze stovky (FEI 2021). Díky projektům vedených v této zemi, by mohlo být Thajsko vedoucí národ v jezdeckví v Asii. V roce 2019 vyhrál thajský tým zlato v individuální všestrannosti v zahajovacím FEI šampionátu Asie, který se konal v Pattaye v Thajsku. Všestrannost Thajsko reprezentovalo na Olympiádě v Tokiu. Poté, co jezdci předvedli výsledky ve Světových jezdeckých hrách FEI se organizace zaštiťující jezdecký sport v Thajsku rozhodla, že se více zaměří i na tři další olympijské disciplíny a vytrvalost (FEI 2021). Kromě standardizovaných akcí chce organizace TEF posílit jezdecký ekosystém prostřednictvím větší technické a finanční podpory a vytvořit vzdělávací programy pro všechny účastníky, od sportovců přes funkcionáře až po pozemní personál (FEI 2021).

Prvním thajským úspěchem na světové úrovni bylo, když se Nina Lamsam Ligon kvalifikovala na Olympijské hry v Londýně v roce 2012, kdy se stala první a zároveň nejmladší asijskou účastnicí Olympijských her (TEF 2020).

Thajsko se k mezinárodní jezdecké organizaci připojilo již v roce 1983 (FEI 2024a). Aktuálně je v této zaregistrováno jezdců 16 jezdců a koní 24 (FEI 2024a). Oproti tomu Česká republika (tehdy Československo) se stala členem FEI již v roce 1927. V současnosti je zaregistrováno 164 jezdců a 367 koní (FEI 2024b).

Ostatní státy jihovýchodní Asie, které jsou členy Mezinárodní Jezdecké Organizace jsou: Indonésie, Malajsie, Singapur, Filipíny, Vietnam a Myanmar (OIE 2022).

3. Cíle práce

Cílem práce bylo vytvořit přehled dosavadních znalostí v oblasti historie, výskytu, využití a welfare domácích koní v jihovýchodní Asii, s důrazem na Thajsko.

Cílem praktické části bylo posoudit stav welfare koní v thajských provinciích Bangkok Metropolis, Nonthaburi, Pathum Thani a Songkhla prostřednictvím dotazníkového sběru dat.

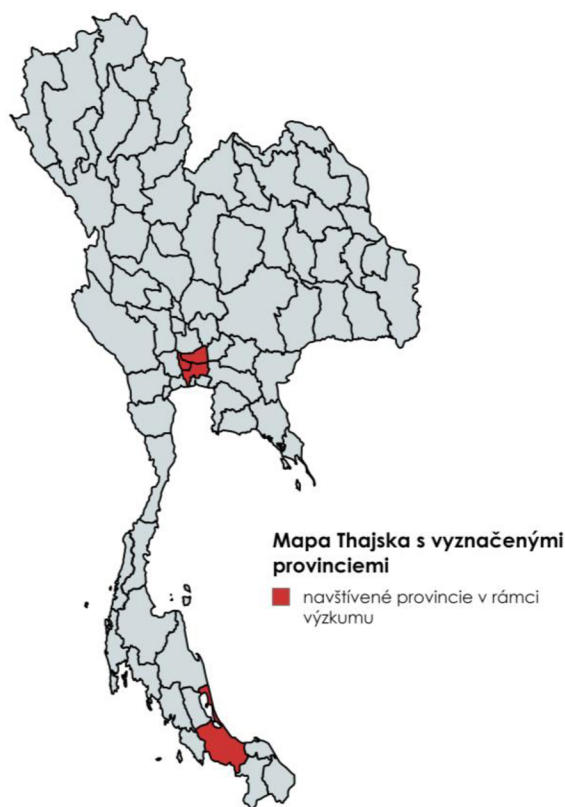
4. Metodika

Literární rešerše byla vytvořena na základě vědeckých, odborných publikací a knih. Hlavními odbornými databázemi pro vyhledávání byly Google scholar a Web of Science. Přes tyto databáze jsem vyhledávala potřebnou literaturu pomocí klíčových slov: kůň, welfare, jihovýchodní Asie, Thajsko a jezdeckví.

Výsledky byly sbírány pomocí kvantitativního dotazníku přímo v Thajsku, který byl vytvořen na základě dotazníku SEBWAT. Základními okruhy, kterými se dotazník zabývá jsou následující: senzorické chování, sociální interakce, chování v uzavřeném prostoru, zdravotní stav, vztah s člověkem a podmínkami prostředí a péče (Sommerville et al. 2018). Speciálně pro tento dotazník byly přidány kategorie: přístup majitelů a jezdecké podmínky, jelikož se v Thajsku prakticky nevyskytují pracovní koně. Tento dotazník (*příloha 1*) byl vytvořen před samotným výzkumem a obsahuje 72 otázek, které jsou následně vyhodnoceny ve výsledcích. Některé otázky jsou určeny pro dotazování majitelů a některé pro vyhodnocení pozorovatelem. Sběr dat byl tudíž realizován prostřednictvím osobní návštěvy stáje. Pro osobní návštěvy jsem využila především mapy Google, přes které jsem vyhledala přesnou polohu stáje a překladač Google, který mi pomohl překonat jazykovou bariéru.

4.1 Lokalita

Výzkum proběhl v jihovýchodní Asii, konkrétně v Thajsku, které má 77 provincií. V rámci mého výzkumu byly navštíveny pouze 4 provincie: Pathum Thani, Bangkok Metropolis, Nonthaburi a Songkhla. Pathum Thani, Nonthaburi a Bangkok Metropolis se nachází na severu Thajska v oblasti hlavního města. Provincie Songkla se nachází na jižním cípu země a na východě sousedí s Malajsií. Tyto provincie jsou vyznačeny na *obrázku 2*.

Obrázek 1 Mapa Thajska s vyznačenými provinciemi (zdroj: MapChart 2024)

4.2 Stáje

Výzkum probíhal v červenci a v srpnu roku 2023 v období od 27.7. do 17.8. Návštěvy stájí probíhaly v dopoledních i odpoledních hodinách a během nich se teplota se pohybovala od 30 °C do 35 °C ve stínu.

Celkem bylo dotazováno 8 stájí, přičemž 5 z nich se nachází v okolí Bangkoku a 3 na jihu Thajska v provincii Songkhla. Dotazované stáje: soukromý majitel, Samila beach horse riding, školní farma, Golden horse, Royal Horse Guard, Little bit horse club, Horse and Herb Sensory Equine Therapy, Chaengwattana Horse club.

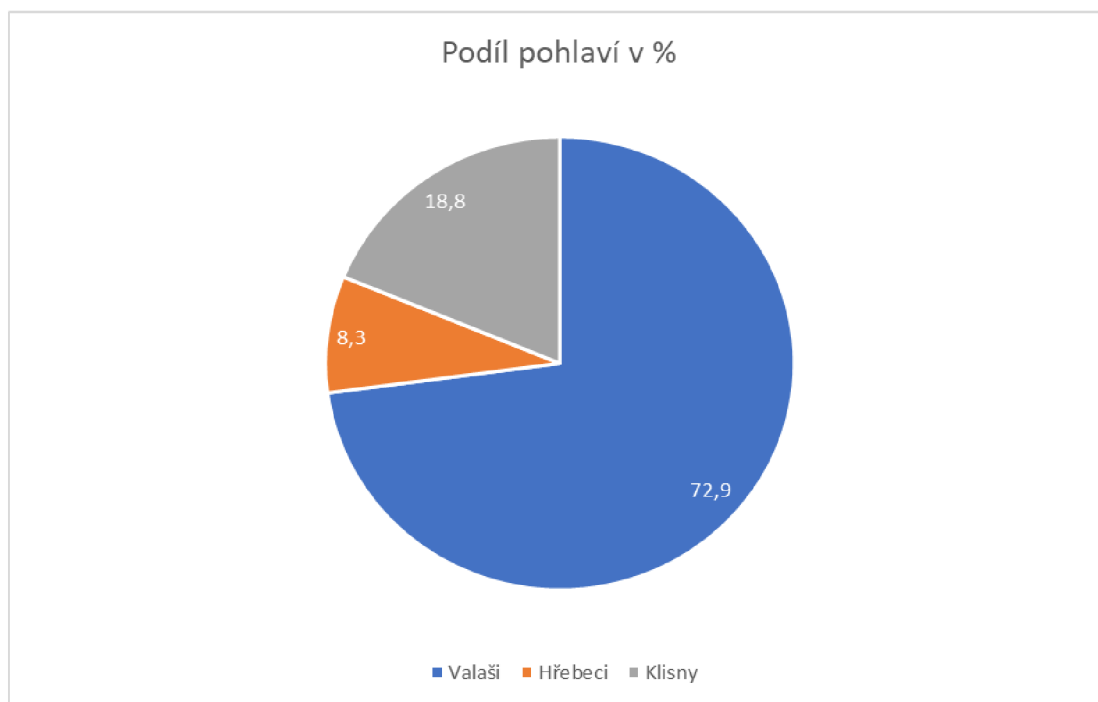
Stáj soukromého majitele (*příloha 3 a 10*), Samila beach horse riding (*příloha 4*) a školní farma se nacházely v provincii Songkhla (na jihu) a Golden horse (*příloha 7*), Royal Horse Guard, Little bit horse club, Horse and Herb Sensory Equine Therapy, Chaengwattana Horse club se nacházely v oblasti Bangkoku (na severu). Bohužel stáje Horse and Herb Sensory Equine Therapy, Chaengwattana Horse club nebyly ochotné

spolupracovat a na dotazník neodpověděly. Odpověď jsem tedy dostala od 6 stájí o 96 koních. Počty koní v jednotlivých stájích se pohybovaly od 2 do 100 koní, přičemž bylo potřeba získat informace z každé stáje o minimálně 50 % jedinců. Tito jedinci měli následující zaměření: sportovní (13), rekreační (7), terapeutické a turistické (12), komerční (11), vojenské ceremonie (51) a někteří jedinci měli více zaměření najednou (2).

5. Výsledky

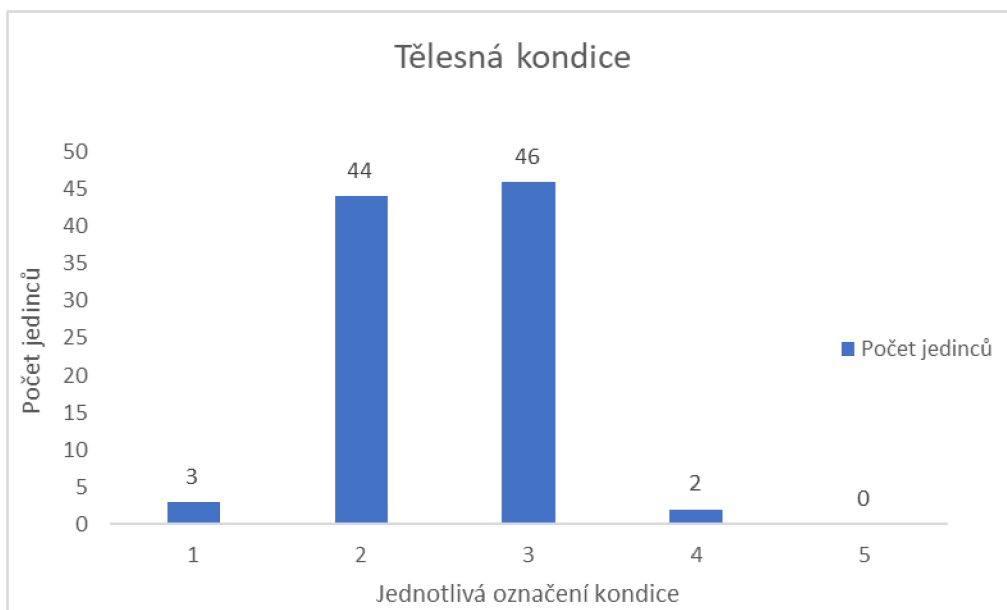
5.1 Fyzické parametry koní

Průměrný věk koní ve výzkumu se pohyboval od 3 do 30 let, s váženým průměrem 10,22 let. Průměrná výška koní v kohoutku dosahovala hodnoty 151,58 cm, přičemž výška se pohybovala v rozmezí od 110 cm do 180 cm. Tato variabilita výšky koní může odrážet rozmanité druhy a plemena koní využívaných v různých aktivitách a prostředích. Valaši tvořili největší část zkoumaných koní (72,9 %), zatímco klisny představovaly menší podíl (18,8 %) a nejméně zastoupeni byli hřebci (8,3 %) (*graf 1*).

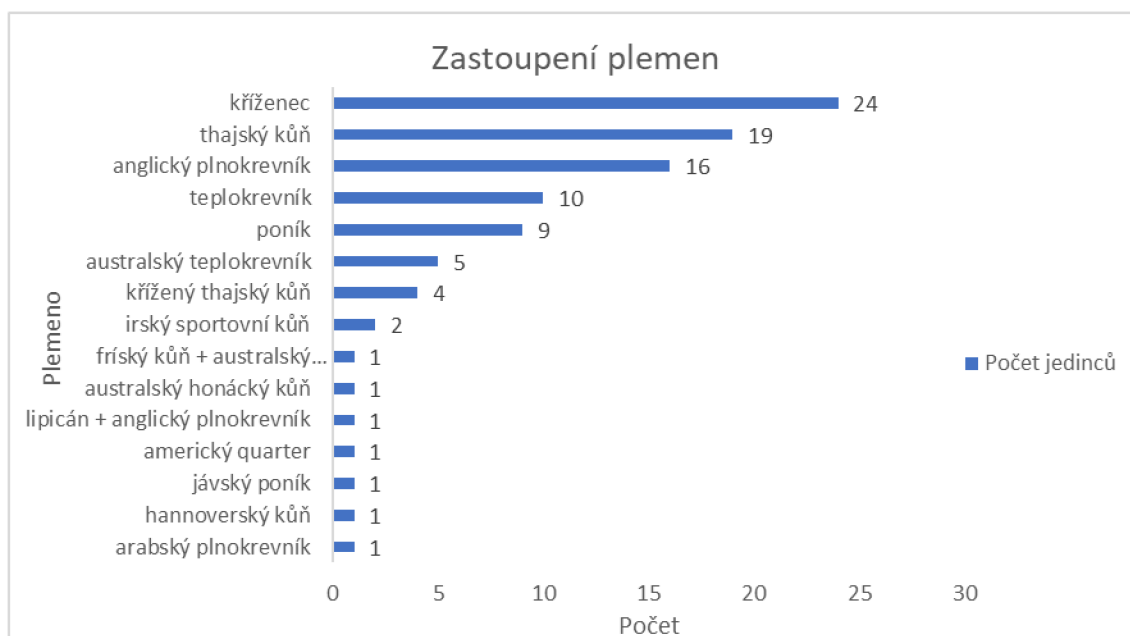
Graf 1 Podíl pohlaví v procentech

Nejčastěji byla u koní zjištěna tělesná kondice na úrovni 2 (mírná podvýživa) (44 koní) a 3 (optimální váha) (46 koní). Avšak u 3 jedinců byla zaznamenána výrazná podvýživa a u 2 mírná obezita (*graf 2*). Průměrná hodnota tělesné kondice koní činila 2,5. Tato kondice je ovlivňována nejen věkem zvířat, ale také jejich využitím a genetickými predispozicemi. Lze tedy konstatovat, že kondice koní byla průměrná, přičemž více inklinovala k hubenosti zvířat.

Graf 2 Tělesná kondice koní zahrnutých v průzkumu

Graf 3 znázorňuje zastoupení plemen, kdy nejvíce zástupců bylo neznámého plemena (kříženci), thajských koní a anglických plnokrevníků. Naopak nejméně byla zastoupena plemena fríský kůň + australský honácký kůň, lipicán + anglický plnokrevník, americký quarter, jávský poník, hannoverský kůň a arabský plnokrevník.

Graf 3 Zastoupení plemen koní zahrnutých v průzkumu

Data v *tabulce 3* prokazují, že kulhavost nebyla zaznamenána, a tedy všech 96 sledovaných jedinců vykazuje pravidelné chody bez jakýchkoli vad či bolesti. Pokud jde o vnější parazity, tak nebyla u žádného jedince zaznamenána jejich přítomnost, což značí zdravé prostředí.

Většina zkoumaných zvířat (88) měla zdravou srst bez vad a parazitů. Čtyři jedinci vykazovali známky nezdravé srsti jako je vypadávání nebo vydrbaná srst kvůli hmyzu. Co se týče vnějších výtoků, byly pozorovány pouze u 8 jedinců, a to výtoky z nozder a očí. Léze byly zjištěny pouze u 17 jedinců, a to hlavně na končetinách, hlavě a krku. Dýchání bylo zrychlené u 45 jedinců, což ovlivňuje především tropické klima. Stereotypní chování bylo reportováno ústně u 1 jedince (kopání) a pozorováno u 4 jedinců (klkání, kopání, okusování boxu a silné drbání) (viz. *příloha 5*). Vzhled koutků hub byl pozorován u 4 jedinců, přičemž u 3 byly normální a u 1 tvrdé.

Tabulka 3 Pozorované a dotazované parametry obecného zdraví

Parametr	Deskripce	Počet jedinců	Popis
Kulhavost (řečeno)	ano	0	jedinci vykazují pravidelné chody bez vad a bez bolesti
	ne	96	
Kulhavost (pozorováno)	ano	0	jedinci vykazují pravidelné chody bez vad a bez bolesti
	ne	11	
	bez pozorování	85	
Vnější paraziti	ano	0	nevyskytují se žádní paraziti
	ne	84	
	bez pozorování	13	
Srst	zdravá	88	srst bez vad a parazitů
	nezdravá	4	vypadaná srst, vydrbaná srst, kvůli hmyzu
	čistá	88	bez nečistot
	špinavá	0	
	bez pozorování	9	
Vnější výtoky	ano	8	z nozder a očí
	ne	75	
	bez pozorování	13	
Léze	ano	17	jizvy na končetinách, hlavě a krku
	ne	66	
	bez pozorování	13	
Dýchání	normální	38	rychlost dechu přesahuje optimum (8-16 dechů/min), zdůvodněno horkem
	zrychlené	45	
	bez pozorování	13	
Stereotypie (řečeno)	ano	1	opakované kopání do objektu
	ne	95	
Stereotypie (pozorováno)	ano	4	klkání, kopání, okusování boxu (<i>příloha 5</i>), silné drbání
	ne	79	
	bez pozorování	13	
Koutky huby	normální	3	pozorováno u koní, které bylo možné vidět pracovat pod sedlem
	tvrdé	1	
	krvácející	0	
	bez pozorování	92	

5.2 Parametry prostředí a péče

Tabulka 4 uvádí konkrétní čísla pro parametry prostředí a péče. V analýze podmínek ustájení a péče o koně bylo zkoumáno několik parametrů, které ovlivňují životní prostředí a pohodu. Většina koní byla ustájena v boxech s vaznou možností, zatímco žádný z nich nebyl umístěn na pastvině. Většina boxů byla vybavena klimatizací ve formě větráků umístěných na chodbách nebo přímo v boxech, což přispívá k regulaci teploty. Koně měli možnost fyzického kontaktu s ostatními jedinci, stejně tak vizuální kontakt, což podporuje jejich sociální interakce.

Ustájení koní bylo z větší části samostatné, kdy každý kůň měl svůj vlastní box, ale byly zjištěny i případy společného ustájení několika jedinců v jednom boxu. Většina boxů měla gumovou podložku, některé měly podklad z půdy nebo betonu. Materiál podestýlky v boxech se lišil, přičemž nejčastěji se používala sláma nebo dřevěné piliny.

Frekvence úklidu boxů se pohybovala od 1x denně až po 4x denně, s několika případy úklidu prováděného občas podle uvážení majitele. Co se týče pastvy, většina koní (78 %) neměla přístup k pastvině a byla ustájena celý den v boxech. Jedinci, kteří měli přístup na pastvinu (22 %), zde byli uvázáni u bodu, kde byl dostatek trávy, často na slunci. Kromě toho na pastvinách nebyla k dispozici žádná voda (*příloha 8*).

Tabulka 4 Ustájení

Parametr	Deskripce	Počet jedinců	Popis
Ustájení	intenzivní	96	boxové, vazné
	extenzivní	0	na pastvině
Klimatizace	ano	71	větráky na chodbě či v boxe
	ne	25	
Fyzický kontakt	ano	96	koně se mezi sebou mohou dotýkat a očichávat se
	ne	0	
Vizuální kontakt	ano	96	koně na sebe vidí
	ne	0	
Typ ustájení	samostatné	87	každý kůň je v jednotlivém boxu
	společné	9	jednotlivci jsou společně v jednom boxu
Podklad boxu	beton	1	
	půda	12	
	gumová podložka	83	po celém boxu či pouze na části
Materiál podestýlky	sláma	18	rýžová
	dřevěné piliny	17	
	seno	12	
	bez podestýlky	49	v těchto případech měli koně gumovou podložku
Podestýlka	dostatečná	28	podestýlka po celém boxu vrstva alespoň 10 cm
	nedostatečná	68	jen částečná nebo úplně chybí
Čistota boxu	čistá	96	bez trusu či jiných nečistot
	špinavá	0	
Frekvence úklidu boxu denně	1x	70	
	4x	20	
	občas	4	když se majiteli chce
	permanentně	2	pokud se v boxe nachází nějaký trus, tak je permanentně odstraněn
Pastva	dostupná	21	na úvazu, volně
	nedostupná	75	celý den v boxu
Počet zdrojů vody na pastvě	0	96	voda není dostupná na pastvinách

V *tabulce 5* jsou uvedeny informace o vodních zdrojích koní, jejich krmení a aditivech v rámci krmení. Prvním ukazatelem dobrého welfare bylo, že žádný jedinec nebyl bezprostředně bez vody. Avšak nebylo možno zjistit po jak velkou část dne je voda v nádobě přítomna. Frekvence čištění vody nebyla stanovena ve většině případů, jelikož majitelé sami neznali odpověď. Přesto byla voda převážně čistá a bez nečistot.

Většina jedinců (63 %) se krmila koncentrovaným krmivem ve formě granulátu (*příloha 9*), přičemž jedna dávka je přibližně 1 kg. Pouze 36 jedinců dostávalo kombinaci objemného a koncentrovaného krmiva, konkrétně KKS a seno nebo pastvu. Frekvence krmení se pohybovala od 2x denně po 3x denně, přičemž 2 jedinci mají seno permanentně k dispozici. Tito 2 jedinci mají také sezónní diferenciaci v krmení v závislosti na dostupnosti pastvy. V období dešťů, kdy tráva roste hojněji, jsou koně soukromého majitele přikrmováni čerstvou trávou. Krmná dávka odpovídala zaměření stáje a složení krmení. Koně, kteří byli krmeni 2x, měli také přístup k čerstvé trávě nebo senu. Jedinci, kteří byli pracovníě vytiženi celý den byli krmeni 2x denně, 3x denně byli pak krmeni koně, kteří dostávali pouze kompletní krmnou směs. Většina jedinců (92) také dostávala doplňky stravy a vitamíny, které jsou obsaženy v krmné směsi. 20 jedinců dostávalo navíc i doplňky na kopyta. Minerální líz byl k dispozici pouze pro 21 jedinců.

Tabulka 5 Krmení a napájení

Parametr	Deskripce	Počet jedinců	Popis	
Napájení	Zdroj vody	nádrž	7	společná pro jedince v jednom ustájení
		automatická napáječka	0	
		kýbl	89	pro každého jednotlivce v boxe
		bez vody	0	
	Frekvence čištění vody denně	1x	2	
		nečistí	4	
		bez odpovědi	90	
Čistota vody	čistá	84	bez nečistot	
	špinavá	0		
	bez pozorování	12		
Krmení	Typ krmení	koncentrované	60	kompletní krmná směs (KKS) ve formě granulátu (<i>příloha 9</i>)
		objemné	0	
		objemné i koncentrované	36	KKS + seno, pastva
		pouze pastva	0	
	Frekvence krmení denně	2x	19	
		3x	75	
		permanentně	2	pokud koním seno, dojde je ihned doplněno
Sezónní diferenciacce	ano	2	pouze v rámci dostupnosti a nedostupnosti pastvy	
	ne	94		
Aditiva	Doplňky stravy/vitamíny	ano	92	v KKS + doplňky stravy na kopyta
		ne	4	
	Forma podání doplňků stravy	samostatně	0	obsah KKS
		v krmné směsi	41	
		bez odpovědi	55	
	Minerální liz	ano	21	
ne		75		

Tabulka 6 poskytuje detailní informace o péči poskytované jedincům, včetně veterinární péče, péče o zuby, krevní testy, vakcinaci, strouhání kopyt, podkování a odčervení.

Všichni jedinci podstoupili pravidelnou veterinární prohlídku. Frekvence prohlídek ročně se lišila, to znamená 2x až 4x ročně. Zubní péče byla poskytována 75 jedincům, přičemž většina z nich (55) absolvovala zubní péči 1x ročně. 20 jedincům byla zubní péče poskytována 2x ročně. Jedním z důvodů neabsolvování zubní prohlídky bylo, že na jihu Thajska je těžko dostupná (tzn. není zde koňský zubař).

Krevní testy byly prováděny u 73 jedinců, z nichž většina (71) podstoupila testování 1x ročně. Vakcinace byla běžná u všech jedinců, přičemž nejčastěji se vakcinovalo 1x ročně (53). Strouhání kopyt se provádělo s různou frekvencí, přičemž 51 jedinců mělo kopyta strouhána každých 30 dní a 45 jedinců každých 45 dní. Pouze 4 jedinci měli podkovy. Odčervení bylo prováděno u 87 jedinců a většina majitelů používala pastu jako formu odčervení. Frekvence odčervení byla nejčastěji 4x ročně, avšak zbylí majitelé se zdrželi odpovědi na otázku.

Tabulka 6 Veterinární péče

Parametr	Deskripce	Počet jedinců	Popis
Veterinární péče	ano	96	běžná kontrola zvířete
	ne	0	
Veterinární prohlídky ročně	2x	2	
	3x	4	
	4x	20	
	bez odpovědi	70	
Zubní péče	ano	75	broušení zubů a případná kontrola
	ne	21	
Frekvence zubní péče	1x	55	
	2x	20	
Krevní testy	ano	73	odebrání krevní vzorku pro analýzu
	ne	23	
Frekvence krevních testů ročně	1x	71	
	2x	2	
	bez odpovědi	23	
Vakcinace	ano	96	například proti nemoci "surra"
	ne	0	
Frekvence vakcinování ročně	1x	53	nejvhodnější je vakcinovat 1x-2x ročně
	2x	20	
	3x	4	
	bez odpovědi	19	
Frekvence strouhání kopyt	každých 30 dní	51	z důvodu vysoké vlhkosti je potřeba věnovat kopytům více péče
	každý 45 dní	45	
Podkovy	ano	4	přední, zadní
	ne	92	
Odčervení	ano	87	odstranění parazitujících organismů z těla
	ne	9	
Forma odčervení	pasta	71	nejčastější a nejvhodnější způsob
	bez odpovědi	25	
Frekvence odčervení	1x	4	nejvhodnější je odčervovat 2x ročně
	4x	51	
	bez odpovědi	41	

Co se týče afrického moru koní, *tabulka 7*, zobrazuje odpovědi jednotlivých stájí, zda se doslechli o této nebezpečné nemoci, která se zde před lety vyskytovala a jakou znají prevenci. Hlavními preventivními metodami tedy jsou: omezení kontaktu, karanténa, sítě proti hmyzu, který nemoc přenáší a vakcinace, která je podle státní vojenské stáje momentálně nedostupná.

Tabulka 7 Africký mor koní

Stáj	Povědomí o Africkém moru koní	Prevence
Soukromý majitel	ano	žádný kontakt s ostatními koňmi
Samila beach horse riding	ne	x
Školní farma	ano	neznají
Golden horse	ano	sítě proti hmyzu
Royal Horse Guard	ano	vakcinace
Little bit horse club	ano	karanténa
Horse and Herb Sensory Equine Therapy	bez odpovědi	bez odpovědi
Chaengwattana Horse club	bez odpovědi	bez odpovědi

U mnoha jedinců se vyskytovaly běžné zdravotní problémy. Zaznamenány byly obecné zdravotní problémy u 32 jedinců, zatímco u 64 nebyly žádné problémy. Mezi zaznamenané problémy patřilo: nadýmání, roztřepená kopyta, zduřelé genitálie, zranění zadní spěnky, kýla, posunutí tlustého střeva vlivem koliky, laminitida, infekce kopyt, spadlá spěnka, spadlá korunka, sbíhající se přední nohy, sbíhající se zadní nohy, vydrbaný ocas, vydrbaná hříva, chronická laminitida, pokousání od hmyzu (tzv. muchař), infekce tlustého střeva, kolostomie, velké pocení, „kissing spine“ (sbíhavost trnových výběžků páteře), spadlá šlacha, ztráta chlupů na hlavě, problémy po kastraci, absces kopyta, patelární luxace pravé zadní nohy, spěnka nakloněná dopředu, špatná kvalita kopyta, problémy se sezamovou kostí, padající folikulitid infekce zadní nohy, žaludeční vředy.

5.3 Psychické parametry

Z analýzy *tabulky 8* vyplývají následující výsledky: poloha hlavy byla u většiny jedinců (83 %) v normální poloze, někteří vykazovali zvidavé chování, a další jedinci projevovali odpočinkové chování nebo spali s hlavou dolů (5 %) (viz. *příloha 6*). Pozice

uší dopředu (54 %) naznačovala zvědavost a zájem o pozorovatele, zatímco uší dozadu (4 %) negativní až agresivní chování. Uši v povolené pozici (32 %) značily pouze odpočinek či spánek. Vokalizace byla pozorována jen u malého počtu zvířat (3 %) a byla obvykle spojena s dožadováním krmení. Reakce na pozorovatele byla rozmanitá, s některými zvířaty vykazujícími pozitivní (42 %) interakci jako je očichávání a pohyb vstříc, zatímco jiná zvířata reagovala negativně (7 %), například s výstražnou pozicí uší nebo výhrůžným chováním. Chování zvířat bylo také různorodé, někteří jedinci vykazovali klidné až hravé chování (81 %), zatímco jiní projevovali apatické (3 %) nebo agresivní (2 %) chování.

Tabulka 8 Pozorované chování jedinců

Parametr	Deskripce	Počet jedinců	Popis
Pozice hlavy	dolů	5	jedinci projevovali odpočinkové chování či spali (<i>příloha 6</i>)
	normální	80	
	vzpřímená	2	
	bez pozorování	9	
Oči	normální	79	oči byly normálně otevřené
	abnormální	1	oči byly přivřené
	bez pozorování	16	
Pozice uší	dozadu	4	u jedinců se projevovalo negativní až agresivní chování
	povolené	31	Projevovalo se při odpočinku jedince
	dopředu	52	Jedinci projevovali zvědavost a zájem o pozorovatele a pracovníka
	bez pozorování	9	
Vokalizace	ano	3	byla mířena k majiteli, koně se dožadovali krmení
	ne	84	
	bez pozorování	9	
Reakce na pozorovatele	pozitivní	40	očichávání, uši vzpřímené, pohyb vstříc pozorovateli, chytání pysky, vokalizace,
	negativní	7	výstražná pozice uší, výhrůžka hlavou, případně vystrašené zvíře
	neutrální	40	bez pohybu, odpočívající zvíře, zvíře bez zájmu o člověka, apatické zvíře
	bez pozorování	9	
Chování	klidné	76	odpočinkové chování, hravé chování, pozitivní reakce
	ve střehu	4	vystrašené zvíře, hlava nahoře a napnuté uši
	apatické	3	bez reakce, bez pohybu, přivřené oči, povolené uši
	agresivní	2	výhrůžné chování
	hravé	2	chytání člověka pysky
	bez pozorování	9	

5.4 Přístup majitelů

Tabulka 9 se zaměřuje na hodnocení jednotlivých stájí. Z hodnocení vyplývá, že se stáje liší hlavně ve svém přístupu a schopnostech. Majitelé či pracovníci, kteří otevřeně vypovídali, mají plnou znalost zemědělských postupů a individuálních potřeb koní. Tito majitelé a pracovníci mají často aktivní přístup k péči o koně a vytvářejí příznivé pracovní prostředí. Naopak, majitelé s pasivním postojem a omezenou znalostí koní, často odpovídali zdráhavě. A tak nedostatek péče a povědomí o potřebách koní má za následek nepříznivé podmínky pro zvířata a snížení celkového dojmu z farmy. Kvalita péče o koně a pracovní prostředí ve stájích jsou klíčové pro vytvoření pozitivního dojmu z farmy a zajištění dobrého blahobytu zvířat.

Tabulka 9 Zhodnocení přístupu majitelů v jednotlivých stájích

Stáj	Odpovídání	Znalost zemědělských postupů	Znalost koní individuálně	Postoj vůči koním	Počet pracovníků ve stáji	Celkový dojem z farmy
Soukromý majitel	otevřeně	plná	plná	aktivní	1	neutrální
Samila beach horse riding	zdráhavě	částečná	limitovaná	pasivní	13	negativní
Školní farma	zdráhavě	částečná	limitovaná	pasivní	neurčitý	neutrální
Golden horse	otevřeně	plná	plná	aktivní	10	pozitivní
Royal Horse Guard	otevřeně	plná	plná	aktivní	neurčitý	pozitivní
Little bit horse club	zdráhavě	limitovaná	limitovaná	pasivní	1	negativní
Horse and Herb Sensory Equine Therapy	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi
Chaengwattana Horse club	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	neutrální

5.5 Jezdecké podmínky

Výsledky v *tabulce 10* ukazují, že průměrná cena za 1 hodinu jízdy je 633 TBH, což je v přepočtu 404 CZK. Ve většině případů jízda trvá 1 hodinu. Ježdění 1 koně probíhá 1x-2x denně a v týdnu mají koně i některý den volno. Výjimkou je stáj Samila beach horse riding, kde koně vozí zákazníci v 15minutových intervalech, a to od 8 do 16 hodin. Pokud nemají zákazníci, koně čekají ve stínu bez krmení a vody. To vyplývá ze socioekonomického statusu stáje, který je nízký. Jediným údajem, který nebylo možné ověřit, byl počet jezdců na jednotlivého koně či stáj.

Tabulka 10 Jezdecká zátěž koní a status majitelů

Stáj	Cena za 1 hodinu jízdy	Obvyklá délka jízdy	Počet jízd týdně	Počet hodin jízd denně	Socioekonomický status
Soukromý majitel	163 TBH	1 hodina	3-4	2	nízký
Samila beach horse riding	600 TBH	15 minut	nespočet	8	nízký
Školní farma	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	střední
Golden horse	1800 TBH	1 hodina	7	1-2	vysoký
Royal Horse Guard	450 TBH	1 hodina	6	1	vysoký
Little bit horse club	150 TBH	1 hodina	7	2	nízký
Horse and Herb Sensory Equine Therapy	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi
Chaengwattana Horse club	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	bez odpovědi	střední

Z tabulky 11 vyplývá, že všichni jedinci měli padnoucí vybavení z hlediska jejich možností, avšak jednomu z koní nebylo vhodně umístěné sedlo s podsedlovou dečkou (viz příloha 2). Typ sedla také neodpovídal využití koně, jelikož majitel vypověděl, že s klisnou jezdí na vytrvalostní závody, a že před lety i vyhrával závody v této disciplíně. Avšak tento typ sedla je vhodný pro drezuru, a tedy tvarem neodpovídá jeho využití a potřebám jezdce v disciplíně (příloha 2).

Celkem bylo zaznamenáno 6 případů, kdy pracovníci na koně křičeli či jim vyhrožovali bičem. To potom ovlivňuje i jejich negativní reakce při jízdě a může to být spojené i se zdravotními problémy. Pozitivními výsledky bylo, že většina koní měla možnost se mezi jízdami najíst, napojit (80 %) a odpočinout (92 %).

Tabulka 11 Vhodné podmínky pro ježdění koní

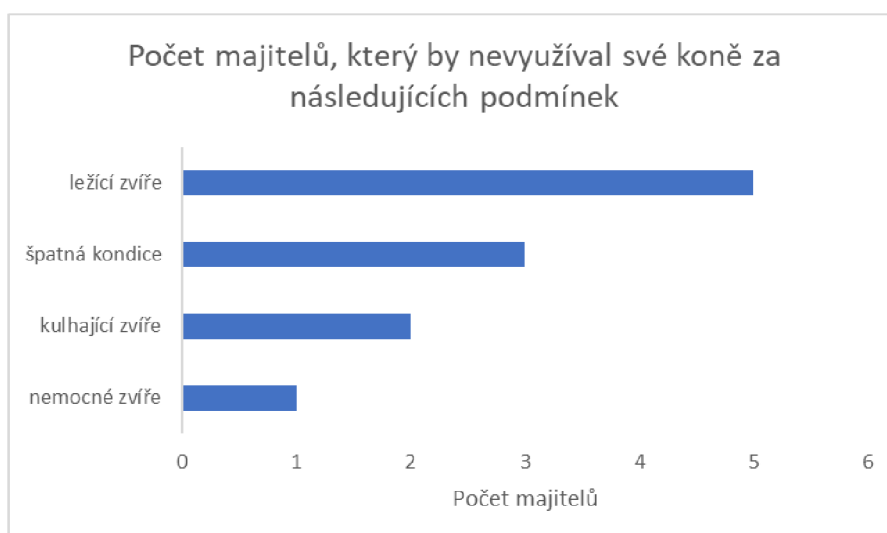
Parametr	Deskripce	Počet jedinců	Popis
Padnoucí vybavení na ježdění	ano	8	neodírá koně, sedlo neleží na páteři, netlačí koně, uzdečka neodírá, není příliš velká či malá odírá, tlačí, sedlo leží koni na páteři, uzdečka odírá koně, je příliš velká nebo malá (<i>příloha 11</i>)
	ne	0	
	bez pozorování	88	
Pozice sedla a uzdečky	správná	7	sedlo leží až za lopatkou, uzdečka je správně utažená sedlo je příliš vzadu či vepředu, podsedlová dečka neleží pod sedlem
	špatná	1	
	bez pozorování	88	
Odměny během ježdění	ano	20	
	ne	64	
	bez pozorování	12	
Tresty během ježdění	ano	6	křik, výhružky bičem
	ne	3	
	bez pozorování	87	
Jak reaguje kůň během jízdy?	pozitivně	0	sklopené uši, nereagují na pobídky, neovladatelní, vyhazuje reagují na pobídky, neprojevují negace
	negativně	3	
	neutrálně	5	
	bez pozorování	88	
Nadužívaný kůň	ano	11	koně pracující každý den několik hodin na slunci koně pracující každý den maximálně 2 hodiny s 1 dnem volna v týdnu
	ne	85	
Krmení a napájení mezi lekcemi	ano	77	
	ne	19	
Odpočinek mezi lekcemi?	ano	89	koně mají odpočinek pouze pokud nejsou další zákazníci
	příležitostně	7	
	ne	0	
Čištění před a po jízdě?	ano	96	odstranění prachu, hlíny z kopyt, stop od bahna či výkalů
	ne	0	

Tabulka 12 znázorňuje jednotlivé odpovědi stájí na to, kde jezdí na koních a vychází z toho, že nejvíce se používá jezdecká hala a nejméně se na koních jezdí do přírody. V tabulce je to uvedené jako „terén“, kde se vyskytuje celkem 2x, avšak majitelé uvedli, že tuto možnost využívají pouze výjimečně.

Tabulka 12 Prostor využívaný pro ježdění

Stáj	Prostor pro ježdění
Soukromý majitel	betonová cesta, terén
Samila beach horse riding	pláž a park
Školní farma	cesta, terén
Golden horse	jezdecká hala
Royal Horse Guard	jezdecká hala, betonová cesta
Little bit horse club	jezdecká hala
Horse and Herb Sensory Equine Therapy	bez odpovědi
Chaengwattana Horse club	bez odpovědi

V grafu 4 jsou zobrazeny odpovědi majitelů, kteří určili tyto podmínky za klíčové při rozhodování, zda na svém koni je vhodné jezdit či nikoliv.

Graf 4 Počet majitelů, který by nevyužíval své koně z následujících důvodů

Poslední otázkou bylo, jak majitelé poznají, že je kůň nemocný a odpovědi byly následující: kůň leží, má studené uši a sklopený ocas, chodí dokola, hrabe nohou, chová se odlišně, nepřijímá potravu ani vodu, nevyklučuje se. Jedním z indikátorů nemoci byl také výsledek fyzického testu.

6. Diskuze

Na základě studia literatury bylo zjištěn nedostatek informací o welfare koňovitých v regionu jihovýchodní Asie, přestože jsou tato zvířata lokálně stále využívána jak k práci, tak ve sportu a v některých zemích (Thajsko, Malajsie) i na mezinárodní úrovni.

V rámci této bakalářské práce bylo hodnoceno zdraví a welfare koní v thajských provinciích Bangkok Metropolis, Nonthaburi, Pathum Thani a Songkhla. Sběr dat byl proveden prostřednictvím dotazníku SEBWAT (Sommerville et al. 2018), který se zaměřoval na zdravotní stav a welfare indikátory koní a sociální status jejich vlastníků.

Bylo zjištěno že všichni zkoumaní jedinci byli využíváni pouze pro ježdění, byli spíše menšího vzrůstu (průměrná výška v kohoutku 152 cm), byli kříženci nebo plemene thajský kůň a jejich tělesná kondice byla dobrá. Čímž se tato studie lišila od studií v jiných oblastech Asie, jako například Indie, kde koně využívají pouze na práci a jejich tělesná kondice bylo podle výzkumu nedostatečná, přibližně 70 % koní bylo podvyživených (Pritchard et al. 2005).

Dotazníková studie identifikovala v oblasti welfare několik klíčových oblastí. Prvním významným zjištěním bylo, že dostupnost veterinární péče pro koňovité je ve většině regionů dobrá. Celkově lze říci, že většina sledovaných jedinců vykazuje dobrý zdravotní stav, avšak někteří jedinci projeví známky potenciálních zdravotních problémů, jako jsou léze nebo stereotypní chování. Je důležité tyto aspekty sledovat a případně reagovat na ně adekvátními opatřeními, aby bylo zajištěno optimální zdraví a pohoda zvířat. Každopádně majitelé se snaží zajistit jim potřebnou veterinární péči, pokud je to možné. Nicméně jejich znalost veterinární péče byla obecně nízká. Nízká byla také u AMK, což může vést k větším problémům z hlediska šíření nákazy, i když tato nemoc se zde momentálně nevyskytuje. Tato znalost by měla být prohloubena u všech majitelů koní.

V obdobných studiích provedených přinejmenším v teplotně podobných podmínkách v Indii, Egyptě, Jordánsku a Pákistánu (Pritchard et al. 2005), koně trpěli ve větší míře než v mém výzkumu na abnormality zubů, očí (výtoky), končetin (následná kulhavost) a kopyt a veterinární péče je zde velmi málo přístupná. Zvířata také častěji trpěla na dehydrataci, zejména při teplotách nad 40 °C. Co se týče chování

koní vůči lidem, v Indii stejně jako v Thajsku koně reagovali na člověka převážně pozitivně. (Pritchard et al. 2005). Na rozdíl od studie provedené v 9 rozvojových zemích (Afgánistán, Egypt, Etiopie, Guatemala, Indie, Jordánsko, Keňa, Pákistán a Gambie) kde koně vykazovali většinou spíše averzní jednání k lidem a to ve 4 testech interakce s člověkem (Burn et al. 2010).

Dalším z problémů z hlediska welfare bylo, že žádný z jedinců nemohl projevat své přirozené chování, což je další potenciální oblastí pro zlepšení péče o koně. Důvodem bylo, že každý byl ustájen ve svém boxe a většina koní neměla možnost jít do výběhu a volně se pohybovat či pást, což je zásadní pro jejich přirozené chování. Toto může následně ohrozit i jejich psychické zdraví a mohou vznikat stereotypie u koní (klkání, hodinaření, okusování boxu atd.). Stereotypie jsou hlavním následkem nudy a stresu zvířat. K psychické nepohodě a stereotypiím také přispívá způsob krmení koní v Thajsku. Většina koní je zde krmena 2x až 3x denně kompletní krmnou směsí, což koně zasytí jen na chvíli a zbytek dne jsou ve stresu nebo se nudí, jelikož jim není umožněno projevat své přirozené chování. Pro koně je přirozené přijímat potravu až 66,6 % dne (Auer et al. 2021). Nicméně pokud by byli koně pouze na pastvě, chyběly by jim určité vitamíny a minerály, které KKS již obsahuje. Z toho vyplývá, že koně by i přes to museli být dokrmováni KKS.

Jedním z problémů bylo také, že většina koní neměla ve svém boxe žádnou či nedostačující podestýlku, což může být koni nepříjemné při ulehání. Avšak ustájení bylo vždy dostatečně prostorné pro pohyb zvířete. Zdroj vody v ustájeních považují za nevhodný, jelikož se snadno může stát, že voda v kýblu dojde a zvíře nebude mít k dispozici vodu při teplotách až 35 °C. Přičemž termoneutrální zóna koní se pohybuje mezi 5 a 25 °C (Morgan 1998).

Přístup majitelů velmi závisel na tom, co si myslí o své vlastní stáji. Pokud měli dobré mínění o svých postupech a praktikách, většinou rádi sdělovali informace o svých koních. Naopak, když měli špatné mínění, tak na mé otázky neodpovídali vůbec nebo jen na vybrané otázky. Obecně přístup majitelů či pracovníků stáje ke koním ve většině případech nebyl špatný. Dále bylo zjištěno, že vzdělání majitelů koní hraje klíčovou roli ve welfare těchto zvířat. Majitelé s nedostatečnými znalostmi o správné péči o koně často nedokážou zajistit optimální podmínky pro svá zvířata. Nedostatek povědomí

o výživě, hygieně a správném postupu péče může negativně ovlivnit zdraví a pohodu zvířat (Sommerville et al. 2018).

Co se týče jezdeckých podmínek, úroveň jednotlivých stájí se velmi lišila, přičemž někteří jedinci měli úměrnou dobu ježdění a vhodné prostředí (jízdárna, vyjížďky do přírody), jiní však pracovali až 8 hodin denně na slunci nebo na nevhodném povrchu (betonová cesta, pláž). Někteří jedinci dokonce neměli mezi lekce ani potravu, vodu či odpočinek, což může mít negativní dopady na koně.

Co se týče veterinární péče, literatura uvádí, že je v rozvojových oblastech často nedostupná, nicméně většina majitelů v dotazníku odpověděla opak. Někteří majitelé se zdáli dostatečně vzdělaní (zejména na severu), avšak někteří méně (zejména na jihu). Přesto mé výsledky mohly být ovlivněny následujícími faktory: malý vzorek populace koní v Thajsku, neochota majitelů, jazyková bariéra, odlišné podmínky, než byly očekávané a také omezený časový prostor v Thajsku.

Pro zlepšení welfare koní v Thajsku by bylo vhodné: zajištění více volného pohybu koní (pobyt ve výběhu, alespoň pár hodin denně), zajištění vhodné stravy koní (více objemného krmiva), vzdělávání pracovníků ve stájích, aby zajistili optimální péči o koně a vytvořili příznivé prostředí pro všechny zúčastněné. Budoucí studie welfare koňovitých v JV Asii by měli být rozšířeny na celé Thajsko a ostatní země, a více se zaměřit na soukromé či pracovní koně, kteří mohou mít welfare zhoršené.

Na závěr bych ráda uvedla, že výzkum mi přinesl mnoho poznání ohledně koní a získávání informací v kompletně odlišné kultuře, a že takovýto výzkum může mít mnoho úskalí a je třeba se s nimi vypořádat.

7. Závěry

Z literární rešerše vyplývá, že informace o koních domácích v regionu JV Asie, zejména v rozvojových oblastech jsou nedostatečné.

Pozitivním zjištěním plynoucím z mé práce je fakt, že welfare u většiny zkoumaných koní bylo hodnoceno jako vyhovující z hlediska obecné péče, veterinární péče, jezdeckého hlediska a přístupu majitelů, avšak nevyhovující z hlediska projevů přirozeného chování.

V závislosti na tom, že počty koní v Thajsku se budou v příštích letech nejspíše zvyšovat, je podstatné, aby se s tímto zvyšovala i úroveň welfare a vzdělání majitelů.

8. Reference

Auer U, Kelemen Z, Engl V, Jenner F. 2021. Activity time budgets—A potential tool to monitor equine welfare? *Animals* **11**. <https://doi.org/10.3390/ani11030850>

Bacon RE. 1967. Our Southeast Asia policy. *AgeEcon* 2-7.

Biffa D, Woldemeskel M. 2006. Causes and factors associated with occurrence of external injuries in working equines in Ethiopia. *Intern J. Appl Res Vet Med* **4**:1–7.

Blench R. 2010. The spread of the horse into SE Asia: Evidence from vernacular names. Roger Blench, Cambridge. Available from: <https://www.rogerblench.info/Ethnoscience/Animals/Livestock/The%20horse%20in%20SE%20Asia.pdf> (accessed: December 2023).

Bonagura JD, Reef VB. 2004. Disorders of the cardiovascular system. *Equine internal medicine* 355-459.

Broster CE, Burn CC, Barr ARS, Whay HR. 2009. The range and prevalence of pathological abnormalities associated with lameness in working horses from developing countries. *British Equine Veterinary Association* **41**:474–481.

Burn CC, Dennison TL, Whay HR. 2010. Environmental and demographic risk factors for poor welfare in working horses, donkeys and mules in developing countries. *The Veterinary Journal* **186**:385-392.

Camoin M, Kocher A, Chalermwong P, Yangtarra S, Kamyinkird K, Jittapalapong S, Desquesnes M. 2019. The indirect ELISA *Trypanosoma evansi* in equids: optimisation and application to a serological survey including racing horses, in Thailand. *Biomed Research International*. doi:10.1155/2019/2964639.

Canadian National Farm Animal Care Council. 2012. Code of practice for the care and handling of equines: Review of scientific research on priority issues. *Equine Code of Practice Scientists Committee*. Canada. Available from: https://equineguelph.ca/pdf/tools/codeofpractice/Equine_SCReport_Aug23.pdf (accessed March 2024).

Castillo-Olivares J. 2020. African horse sickness in Thailand: Challenges of controlling an outbreak by vaccination. *Equine Veterinary Journal* **53**:9-14.

Сатаев РМ, Дубова НА, Сатаева ЛВ. 2022. Домашний осел (*equus asinus asinus*) на гонур-депе и его распространение на древнем востоке. Вестник археологии, антропологии и этнографии **3**:104-116.

Clarence-Smith WG. 2004a. Elephants, horses, and the coming of Islam to Northern Sumatra. *Indonesia and the Malay World* **32**:271-284.

Clarence-Smith WG. 2004b. Horse breeding in mainland Southeast Asia and its borderlands. *Smallholders and Stockbreeders*. Brill 189-210.

Clarence-Smith WG. 2015. Breeding and power in Southeast Asia: Horses, mules and donkeys in the Longue Durée. In *Environment, Trade and Society in Southeast Asia* **1**:32–45.

Dalla Costa E, Dai F, Lebelt D, Scholz P, Barbieri S, Canali E., Zanella AJ, Minero M. 2016. Welfare assessment of horses: The AWIN approach. *Animal welfare* **25**:481-488.

De Briyne N, et al. 2020. Overcoming the impact of COVID-19 on animal welfare: COVID-19 Thematic Platform on Animal Welfare. *Bulletin OIE News*. doi:10.20506/bull.2020.NF.3137.

Dutt AK. 1996. An Introductory Framework: Southeast Asia. A ten nation region 1-26.

Elia JB, Erb HN, Houpt KA. 2010. Motivation for hay: Effects of a pelleted diet on behavior and physiology of horses. *Physiology and Behaviour* **101**:623-627.

Esri. 2023. World Terrestrial Ecosystems. Esri. Available from <https://www.arcgis.com/home/item.html?id=926a206393ec40a590d8caf29ae9a93e> (accessed January 2024).

European Commission. 2020. Implementing Regulation EU 2018/659 as regards the entry into the Union of live equidae and of semen, ova and embryos of equidae from Thailand. Annex I (2020/485) in *Official Journal of the European Union*, Brussels.

FAOSTAT. 2024. Crops and livestock products. FAO. Available from <https://www.fao.org/faostat/en/#data/QCL> (accessed February 2024).

Farm Animal Welfare Council. 2009. *Farm animal welfare in Great Britain: Past, present and future*. Ministry of Agriculture, Fisheries and Food. Surrey. Available from https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a7d89fe40f0b64fe6c24508/Farm_Anim

al_Welfare_in_Great_Britain_-_Past__Present_and_Future.pdf (accessed February 2024).

FEI. 2021. FEI 100 years: Asia's thriving equestrian scene. FEI. Available from <https://www.fei.org/stories/100-years/fei-100-years-asia-thriving-equestrian-scene-thailand> (accessed November 2023).

FEI. 2024a. National Federation – Thailand – (THA). FEI. Bangkok. Available from <https://data.fei.org/NFPages/NF/Details/Federation/125/THAILAND-EQUESTRIAN-FEDERATION-TEF-> (accessed January 2024).

FEI. 2024b. National Federation – Czech Republic – (CZE). FEI. Praha. Available from <https://data.fei.org/NFPages/NF/Details/Federation/35/CZECH-EQUESTRIAN-FEDERATION-> (accessed January 2024).

Hanis F, Chung ELT, Kamalludin MH, Idrus Z. 2020. The influence of stable management and feeding practices on the abnormal behaviors among stabled horses in Malaysia. *Journal of equine veterinary science* **94**.

Hines MT. 2018. Chapter 7 - Clinical approach to commonly encountered problems. *Equine Internal Medicine* **4**:232-310.

Horseman SV, Buller H, Mullan S, Whay HR. 2016. Current welfare problems facing horses in Great Britain as Identified by equine Stakeholders. *PLoS One* **11** (e0160269).

Hothersall B, Nicol C. 2009. Role of diet and feeding in normal and stereotypic behaviors in horses. *Veterinary Clinics of North America: Equine Practice* **25**:167-181.

Hothersall B, Casey R. 2012. Undesired behaviour in horses: a review of their development, prevention, management and association with welfare. *Equine Veterinary Education* **24**:479-485.

Jelan ZA, Osman A, Ahmad B, Dahlan I. 1998. Nutrition in horses and ponies and its relationship to patterns of growth. *UPM Research Report* **2**.

Keyes EJ, Hafner JA, Keyes CHF. 2023. Thailand. *Encyclopedia Britannica*. Available from: <https://www.britannica.com/place/Thailand> (accessed February 2024).

Khedari J, Sangprajak A, Hirunlabh J. 2002. Thailand climatic zones. *Renewable energy* **25**:267-280.

King S, Rajko-Nenow P, Ashby M, Frost L, Carpenter S, Batten C. 2020. Outbreak of African horse sickness in Thailand, 2020. *Transboundary and Emerging Diseases* **67**:1764-1767.

Knapen H. 2001. The environmental history of Southeast Borneo, 1600-1880. *Forests of Fortune?* **189**. doi: <https://doi.org/10.1163/9789004454231>.

Kubasiewicz LM, Rodrigues JB, Norris SL, Watson TL, Rickards K, Bell N, Judge A, Raw Z, Burden FA. 2020. The welfare aggregation and guidance (WAG) tool: A new method to summarize global welfare assessment data for equids. *Animals* **10**:546.

Lönker NS, Fechner K, Wahed A. 2020. Horses as a crucial part of one health. *Veterinary Sciences* **7**:28.

Madariaga-Najera M, Torres-Sevilla MA. 2014. Perception and relationship changes of owners towards their mules to improve animal-human welfare in Tlaxcala, Mexico. Universidad Nacional Autonoma se Mexico, Mexico. Available from <https://www.cabidigitallibrary.org/doi/pdf/10.5555/20153365572> (accessed March 2024).

MapChart. 2024. Asia – Detailed map. MapChart. Available from <https://www.mapchart.net/asia-detailed.html> (accessed February 2024).

Mellor DJ, Beausoleil NJ. 2015. Extending the ‘Five Domains’ model for animal welfare assessment to incorporate positive welfare states. *Animal Welfare* **24**:241-253.

Mellor DJ. 2017. Operational details of the Five Domains Model and its key applications to the assessment and management of animal welfare. *Animals* **7**:60.

Moor JH. 1837. *Notices of the Indian archipelago and adjacent countries: Being a collection of papers relating to Borneo, Celebes, Bali, Java, Sumatra, Nias, the Philippine Islands, Sulus, Siam, Cochin China, Malayan Peninsula, etc.* F. Cass & Company. Singapore.

Morgan K. 1998. Thermoneutral zone and critical temperatures of horses. *Journal of Thermal Biology* **23**:59-61.

National Research Council. 2007. Nutrient requirements of horses: Sixth revised edition. The National Academies. doi: <https://doi.org/10.17226/11653>.

Nicol JF, Raja IA, Allaudin A, Jamy GN. 1999. Climatic variations in comfortable temperatures: the Pakistan projects. *Energy and Buildings* **30**:261-279.

Ninomiya S, Kusunose R, Sato S, Terada M, Sugawara K. 2004. Effects of feeding methods on eating frustration in stabled horses. *Animal Science Journal* **75**:465-469.

OIE. 2021. Chapter 7.12. Welfare of working equids. *Terrestrial Animal Health Code* 29th Ed. OIE. Paris. Available from https://www.woah.org/fileadmin/Home/eng/Health_standards/tahc/current/chapitre_aw_working_equids.pdf (accessed February 2024).

OIE. 2022. Husbandry and movement patterns of equids in South-East Asia and the People's Republic of China. OIE. Available from https://rr-asia.woah.org/wp-content/uploads/2021/11/study-husbandry-movement-patterns-of-equids-in-sea-and-china_final.pdf (accessed February 2024).

Ou L, Mendelsohn R. 2017. An analysis of climate adaptation by livestock farmers in the Asian tropics. *Climate Change Economics* **8**:3.

PhilStar. 2001. Cebuanos consume the most horse meat. PhilStar. Available from <https://www.philstar.com/nation/2001/12/22/144470/cebuanos-consume-most-horse-meat> (accessed February 2024).

Pinsky TC, Puja IK, Aleri J, Hood J, Sasadara MM, Collins T. 2019. A Pilot Welfare Assessment of Working Ponies on Gili Trawangan, Indonesia. *Animals* **9**:433.

Pisuthipan A. 2013. Hot to trot. *Bangkok Post*. Available from <https://www.bangkokpost.com/life/social-and-lifestyle/354272/hot-to-trot> (accessed February 2024).

Pritchard JC, Lindberg AC, Main DCJ, Whay HR. 2005. Assessment of the welfare of working horses, mules and donkeys, using health and behaviour parameters. *Preventive veterinary medicine* **69**:265-283.

Raw Z, et al. 2020. Equid assessment, research and scoping (EARS): The development and implementation of a new equid welfare assessment and monitoring tool. *Animals* **10**:297.

Reix CE, Burn CC, Pritchard JC, Barr AR, Whay HR. 2014. The range and prevalence of clinical signs and conformation associated with lameness in working draught donkeys in Pakistan. *Equine Vet. J.* **46**:771–777.

Sack A, Oladunni FS, Gonchigoo B, Chambers TM, Gray GC. 2020. Zoonotic Diseases from Horses: A Systematic Review. *Vector-Borne Zoonotic Diseases* **20**:484–495.

Sommerville R, Brown AF, Upjohn M. 2018. A standardised equine-based welfare assessment tool used for six years in low – and middle-income countries. *PLoS One* **13** (e0192354).

Summerhays RS. 1954. *The observer's book of horses and ponies*. Frederick Warne, London.

TEF. 2020. Message from TEF President. TEF. Bangkok. Available from <https://tefthailand.com/about-2/> (accessed November 2023).

Upjohn MM, Shipton K, Pfeiffer DU, Lerotholi T, Attwood G, Verheyen KLP. 2012. Cross-sectional survey of owner knowledge and husbandry practices, tack and health issues affecting working horses in Lesotho. *Equine Veterinary Journal* **44**:310–318.

Valová N. 2017. Vliv technologie chovu na životní projevy koní. [diplomová práce]. Mendelova univerzita v Brně, Brno.

van Fraassen CF. 1994. Review of *The World of Maluku: Eastern Indonesia in the early modern period* by L. Andaya. *Indonesia* **58**:109–111.

Wild I, Gedge A, Burrige J, Burford J. 2021. – The impact of COVID-19 on the working equid community: responses from 1530 individuals accessing NGO support in 14 low – and middle-income countries. *Animals* **11** (e1363).

Yang B. 2004. Horses, silver, and cowries: Yunnan in global perspective. *Journal of World History* **15**:281–322.

Zaman S, Kumar A, Compston P. 2014. Contribution of working equids to the livelihoods of their owners in Uttar Pradesh, India. *Proceedings of the 7th International colloquium on working equids* **19**–2.

Přílohy

Seznam příloh:

- Příloha 1 Adaptovaný dotazník SEBWAT pro jezdecké koně
- Příloha 2 Špatně umístěné sedlo a podsedlová dečka
- Příloha 3 Soukromý majitel na svém závodním arabském plnokrevníkovi
- Příloha 4 Natálie Červená dotazující pracovníky na Samila beach horse riding
- Příloha 5 Pozorovaná stereotypie – okusování boxu
- Příloha 6 Odpočívající jedinec ve stáji Golden horse
- Příloha 7 Prostředí stáje Golden horse
- Příloha 8 Thajský kůň na pastvě u úvazu
- Příloha 9 KKS – granule
- Příloha 10 Stáj soukromníka, kde je připravené objemné krmivo
- Příloha 11 Padnoucí jezdecká výstroj koní ve stáji Samila beach horse riding

Příloha 1 Adaptovaný dotazník SEBWAT pro jezdecké koně

Date, Time _____ Farm _____ Location _____ Total number of horses owned _____
Observer _____ Horse ID _____ Owner _____ Temperature _____ Weather _____

Part 1: Physical parameters

1. Sex: M__ F__ C__
2. Age: _____
3. Breed: _____
4. Withers height (cm): _____
5. Attitude: draught__ transport__ recreation__ commercial__ eventing__
(specify) _____ others (specify) _____
6. Body condition: 1__ 2__ 3__ 4__ 5__
7. Gait: no problem__ lameness__ (leg: __) hoof problem__ (specify) _____
8. External parasites: no__ yes__
9. Coat: healthy__ unhealthy__ clean__ dirty__
10. External discharge: no__ yes__: from nostrils__ mouth__ eyes__ genitals__
11. Lesion: no__ yes__: scars__ wound__ inflammation__: where _____
12. Abnormal breathing: no__ yes__
13. Stereotypes: no__ yes__ Observed/Told__ crib-biting__ weaving__ pawing__ walking around__ head tossing__
14. Mouth corners: normal__ hard__ bleeding__ other__ No test _____

Part 2: Environmental parameters + care (observed x heard)

1. Housing: box__ pasture__
2. Air condition: yes__ no__ which _____
3. Housing: alone__ with others__ physical contact possible__ physical contact impossible__ visual contact yes__ no__
4. Box surface: concrete__ wood__ soil__ other _____
5. Bedding: no bedding__ insufficient__ sufficient__
6. Bedding material: straw__ wood shavings__ other__ (specify) _____
7. Bedding cleanliness: dirty__ partly clean__ clean__: frequency _____
8. *Water: no water__ trough__ automatic drinker__ bucket__: liters per day: _____ cleaning frequency _____
9. Water cleanliness: dirty__ partly clean__ clean__
10. Feeding frequency (daily): _____ Seasonal differences yes__ no__,
which _____
11. Type of feed + amount: _____
12. Supplement/vitamins + amount: _____
13. Mineral lick: no__ yes__
14. Working: hours (day)__ distance__ frequency (week)__ notes _____
15. Veterinary care: no__ yes__: which _____
16. Teeth care: no__ yes__
17. Brushing: no__ yes__: frequency _____
18. Hooves trimming: no__ yes__: frequency _____
19. Horse shoes: no__ yes__: frequency _____ cost _____
20. Blood tests: no__ yes__: frequency _____
21. Vaccination: no__ yes__: against _____ frequency _____
22. Did you hear about African horse fever: yes__ no__, prevention strategy _____, cases in proximity?__
23. Antiparasitic: no__ yes__: active substance _____ frequency _____
24. Pasture: unavailable__ available__, size _____, surface _____: alone__ with others__
frequency _____
25. How many sources of water: _____ size: _____ number of horses sharing
it: _____

26. General problems: no__ yes__ : which _____

Part 3: Emotional parameters

1. Head position: normal__ down__ up__
2. Eyes: normal__ abnormal__ (corneal appearance and degree of eyelid openness)
3. Ear position: pointing up__ mid-way__ back__
4. Vocalisation: no__ yes__
5. Reaction to observer: Negative__ : ears back__ head threat__ movement away__ kick__ bite__
Positive__ : ears forward__ sniffing__ movement towards__
Neutral__ : relaxed lips__ ears/head lowered__ no movement__ not interested__
6. Behaviour: relaxed__ apathetic__ alert__ aggressive__

Part 4: Owner's attitude

1. Responding to the questions: openly____ hesitating____ no response____
2. Knowledge about farming routines: full____ partial____ limited____ (feeding, vaccination, regime)
3. Knowledge about individual horses: full____ partial____ limited____ (name, age, breed, purpose)
4. Attitude towards horses: active (touching, scratching, petting)____, passive (talking)____ no____ aggressive(hitting, screaming)____
5. Number of riders per horse____
6. Number of workers on the farm____
7. General impression from the farm: positive____ neutral____ negative____ why_____

Part 5: Riding conditions

1. How much money for 1 ride: _____
2. How long is usually a ride: _____
3. How many rides per a week: _____
4. How many rides per a day: _____
5. Socioeconomic status of the owner: __low__ normal____ high__
6. Position of saddle and bridle: __fitting____ not fitting____
7. Bridle: fitting__ non-fitting__
8. How much is girth fastened: __loose__ normal__ tight____ (2 fingers)
9. Treats during ride: __yes____ no__ note: _____
10. Punishment during ride: __yes__ no__ note: _____
11. How the horse reacts during the ride: __positive____ negative____ neutral____
12. Is the horse overused: __yes____ no__
13. Is there feeding and watering between rides: __yes____ no__
14. Is there a rest time between rides: __yes____ no__ how long____
15. Grooming before and after ride: __yes____ no__
16. Where is the ride realized mainly: __riding hall____ round hall____ terrain____ note: _____
17. How do you know your horse gets sick?
18. Would any of these reasons stop you from working your horse? Limping__ Lying on the ground__ Poor condition__ Other _____

Příloha 2 Špatně umístěné sedlo a podsedlová dečka

Příloha 3 Soukromý majitel na svém závodním arabském plnokrevníkovi

Příloha 5 Natálie Červená dotazující pracovníky na Samila beach horse riding

Příloha 4 Pozorovaná stereotypie – okusování boxu

Příloha 6 Odpočívající jedinec ve stáji Golden horse

Příloha 7 Prostředí stáje Golden horse

Příloha 8 Thajský kůň na pastvě u úvazu

Příloha 9 KKS – granule

Příloha 10 Stáj soukromníka, kde je připravené objemné krmivo

Příloha 11 Padnoucí jezdecká výstroj koní ve stáji Samila beach horse riding

